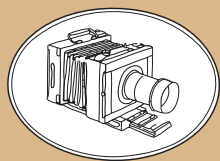

OBJEKTIV

Nr. 134

December 2011

ANSCHÜTZ MOMENT FOTOGRAFERING

Dansk Fotohistorisk Selskab

Indhold

3

'Spionkameraet' Minox

2.del

Lars Schönberg-Hemme

9

Ottomar Anschütz (1846-1907)

(Klaus-Eckard Riess)

15

Nyt i gamle objektiver

John R. Jensen

17

Store personligheder i den tyske fotoindustri

Heinz Küppenbender (1901-1989)

(5)

laus-Eckard Riess

22

Honoré Daumier (1803-1879)

Flemming Berendt

28

Var det Joseph Nièpce eller Louis Daguerre der opfandt fotografiet?

Flemming Berendt

32

BILLEDGRUPPEN

Gerhard Ryding

Gammel Strand - byens vugge

39

BOG & UDSILLINGSOMTALE

Flemming Berendt

42

'DIT & DAT'

Foreningsmeddelelser, anvisnings- og orienteringsnyt

47

MØDERÆKKEN

Layout & redaktion: Flemming Berendt

Forside:

Goerz-Anschütz Moment-Apparat, ca. 1890

Subminiaturekameraet MINOX

En beretning om Minoxkameraet og dets skaber Walter Zapp

2del

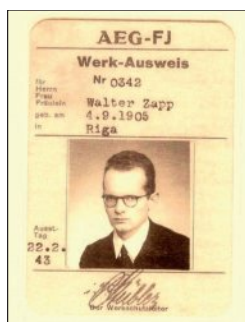
Lars Schönber-Hemme

Immigration

Walter Zapp er nok tysker, men alligevel ikke rigtigt. Man kan kalde ham etnisk tysker eller baltisk tysker. For ham er Tyskland ikke fædrelandet. Det er Letland, hvor han er født, og især Estland, hvor han er vokset op og blevet uddannet. Hans nære venner og hans forretningsforbindelse i projekt Minox, Richard Jürgens, er ligesom ham estere med anden etnisk baggrund.

Panorama af Riga

Identitetskort

Walter Zapp 38 år

Når Walter Zapp alligevel har valgt at tage toget til Tyskland i marts 1941, må der have været vægtige grunde til det. At der nærmest har fundet en folkeflytning sted som følge af de hemmelige tysk-russiske aftaler i forbindelse med Molotov-Ribbentroppagten, har formodentlig ikke noget med sagen at gøre. Den fandt sted i efteråret 1939 og har åbenbart ikke berørt ham og hans familie. I marts 1941 er det trekvart år siden at Sovjetunionen har besat Riga og annekteret VEF. Det betyder at hans og Jürgens kontrakt med fabrikken er ble-

vet sat ud af kraft. Han har kunnet forestille sig en tvungen forflyttelse til et eller andet forskningsinstitut i Moskva, og han har ikke kunnet forestille sig at Tyskland 22.juni 1941 vil bryde ikke-angrebspagten med Sovjetunionen og besætte de baltiske lande. Han har selvfølgelig slet ikke kunnet forestille sig at tyskerne gør VEF til en del af AEG-koncernen og at AEG anerkender VEFs kontrakt med ham og Jürgens.

Walter Zapps og hans hustrus rejse fra Baltikum på Nansenpas i en moden alder af 35 år bliver en immigration for evigt. De skaber sig en fremtid som »rigtige« tyskere.

Prøveoptagelse med Minox 1938

Hvem skal nu fremstille Minox ?

Richard Jürgens rejser også til Tyskland, og sammen besøger de forskellige kamerafabrikker for at forespørge om muligheden for en videreproduktion af Minox. Ernst Leitz i Hessen, Zeiss-Ikon i Sachsen, Agfa i Bayern og flere andre er alle meget positive over for projektet. Men desværre: Ikke lige for øjeblikket. Når krigen snart er forbi, kan vi tale om det.

Minox som hædersgave

Walter Zapp opnår i 1942 den sjældne ære at hans produkt Minox VEF af rigsmarskal Hermann Göring overrækkes som gave til de Luftwaffepiloter der modtager ridderkorset.

Minox 1942

Ansættelse hos AEG og professor Brüche

Et år efter Zapps ankomst til Tyskland overtager AEG VEB i Riga, og dermed bliver han kontraktligt knyttet til AEG. Det betyder ikke at han skal rejse tilbage til Riga og være med i den fortsatte produktion af Minox dér. Det ville ellers have været nærliggende.

I stedet bliver han fra 1943 forskningsmedarbejder ved AEG Berlin under den berømte professor Ernst Brüche (1900-85), hvor han er med til udviklingen af det elektrostatiske elektronmikroskop. (Brüche er anerkendt som opfinder af denne form for mikroskop. Han er også kendt som efter krigen at være en af medstifterne af Carl Zeiss i Oberkochen, som i praksis bygger hans mikroskop). AEG Berlin bliver udbombet, og Brüche med hele hans institut må flytte til AEGs afdeling i Schönberg nær Görlitz i Schlesien.

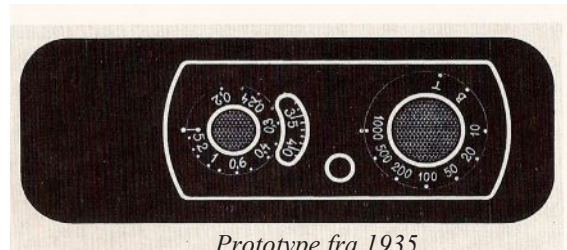
Også her rammer bomberne, og under den sidste del af krigen arbejder Walter Zapp i afdelingen i Helmbrecht i det nordøstlige Bayern.

Besættelsesmagten

Maj 1945 er krigen slut og Tyskland besat af de fire allierede magter. Landet er mange steder bombet sønder og sammen. AEG er en af de meget hårdt ramte industrikoncerner. Men Walter Zapp er stadig tilknyttet afdelingen i Helmbrecht. Bayern og en række andre syd- og mellemtyske delstater besættes af USA.

Og det må alt andet lige betragtes som en fordel at det netop er amerikanerne, fordi de lige fra starten er interesseret i at Tyskland bygges op igen og ikke ydmyges politisk eller økonomisk som efter 1. verdenskrig. Franskmændene, englænderne, og i særdeleshed russerne har i begyndelsen noget sværere ved at se sådan på det.

For Walter Zapp er et af amerikanernes første dekretter en slem forskrækkelse. Befolkningen skal under trussel om dødsstraf aflevere alle værdifulde genstande, herunder også kameraer, til besættelsesmagten.

Prototype fra 1935

Zapp's tidligste eksemplar. Minox GmbH

Zapp har fra Letland medbragt et tidligt og et sent eksemplar af Minox Riga, foruden sin oprindelige træmodel fra 1934. Han tør ikke andet end møde op på det militære hovedkvarter i Bayreuth med sine kameraer.

Den vagthavende officer lytter til hans forklaringer og hans planer om at videreføre projektet og er faktisk fuld af forståelse. Zapp får lov at beholde kameraerne.

Planer for Minoxens fremtid

Når han kan lægge planer om at videreføre Minoxprojektet i Tyskland, er grunden at VEF har standset produktionen af Minox Riga allerede i 1943 (eller måske 1944). I krigens sidste år bliver Letland igen invaderet af USSR og VEF-fabrikkerne i Riga totalt ødelagt og plyndret.

Det hele bliver ganske vist bygget op igen under sovjetisk styre, og VEF går sin storhedstid i møde som Sovjetunionens største leverandør af telefoner. Det bliver storproducent af radioer og telekommunikationsudstyr til bl.a. det sovjetiske militær.

Som spionkamera var Minox et oplagt emne under 2. Verdenskrig

Reklame fra 1939

Julereklame

I 1991 er arbejdsstyrken oppe på 20.000. Men der bliver ikke plads til nicheproduktioner som f.eks. et subminiaturekamera.

Desuden fremgår det tydeligt af Richard Jürgensens og Walter Zapps kontrakt fra 1936 med VEF at Minoxen i økonomisk henseende er Jürgensens og Zapps fælles ejendom og at selve opfindelsen tilhører Zapp (under forudsætning af at der er gået 6 år og at VEF ikke længere ser sig i stand til at fortsætte produktionen).

AEGs rettigheder og forpligtelser over for VEF er begribeligvis fuldstændig slettet.

Flytning til Wetzlar og det første værksted

Richard Jürgens er heldig at få job hos Ernst Leitz i Wetzlar, heldig fordi det mildest talt ikke er let at få arbejde i en industriel virksomhed af den type umiddelbart efter krigsafslutningen. Nogle af forklaringerne er at Leitz er en af de fabrikker der ikke har lidt den helt store skade, at der er en voldsom efterspørgsel på Leitzes produkter i hele den vestlige verden, og at amerikanerne også her spiller en rolle. De vil befordre at Wetzlar bliver et centrum for optisk, fotografisk, og finmekanisk industri.

Jürgens får i september 1945 overtalt Zapp til at flytte til Wetzlar. Igen med støtte fra den amerikanske besættelsesmagt kan han i Bahnhofstraße indrette et lille værksted med det nødvendige udstyr - faktisk ret utroligt; for finmekanisk udstyr af så speciel art som han har brug for er ikke til at opdrive.

Minox GmbH Wetzlar

Som sin første handling grundlægger han sit firma »Minox GmbH Wetzlar« og indskrives det i handelsregistret.

Målet er konstruktivt at forbedre kameraet og at forberede det til masseproduktion. Det lille værksted skal være et udviklings-, forsknings-, og forsøglaboratorium.

I denne første tid i Wetzlar har Walter Zapp det givetvis ikke let på det personlige plan. I årene under krigen fra 1942-45 på professor Brüches skiftende institutter hos AEG har han følt at han er uundværlig og ikke bare en statsløs flygtning fra Baltikum som kun er til besvær i et trængt Tyskland. Han opnår tysk statsborgerskab. Men ved krigsafslutningen står han uden arbejde. Hans ægteskab går i stykker, og han indlogerer sig på et spartansk værelse i Wetzlar. Han er en strugler; men han aner ikke om han har en chance for at gennemføre sit projekt

Objektivet må forbedres - Arthur Seibert

Det første delprojekt bliver at nykonstruere objektivet. Når filmformatet er så lille som 0,88 cm², vil selv et aftryk på 6x9cm være forstørret arealmæssigt mere end 60 gange, et 9x12cm 120 gange. Den randuskarphehed som objektivet i Minox Riga har bliver også forstørret et tilsvarende antal gange og kan virkelig ses.

Til hjælp med det projekt ansættes objektivberegner Arthur Seibert (1906-80), som er ansat hos Leitz. Det samme er jo Richard Jürgens, og det er formodentlig derfor forbindelsen kommer i stand. Men i modsætning til Jürgens har Seibert betænkeligheder ved at arbejde for Minox Wetzlar, så længe han er ansat hos Leitz. Så han kvitter faktisk i 1948 sin gode stilling som han har haft i mere end 25 år til fordel for et usikkert projekt. Til gengæld forlanger han at få en kontrakt. Han er knyttet til Minox Wetzlar i 3 år. Derefter danner han sit eget firma, Emo, i Wetzlar. Seibert har i øvrigt et godt eftermæle som innovativ optiker hos Leitz og i sit eget firma.

Rinn & Cloos, Heuchelheim

For at kunne ansætte Seibert og for i det hele taget at kunne få en produktion af Minoxen i gang, er det nødvendigt at finde et firma inden for den optiske eller fotografiske industri, som kan medvirke med kapital, ekspertise, og gode produktionsforhold. Et sådant firma finder Jürgens og Zapp ikke. De finder heller ikke et pengeinstitut, som vil lægge den nødvendige kapital på bordet.

I stedet kommer en forbindelse i stand, som set med eftertidens øjne virker betænkelig, men som under tidens kaotiske forhold måske har virket tilforladelig nok.

I 1946 får Jürgens og Zapp gennem en mægler kontakt med cigarfirmaet Rinn & Cloos som ligger i Heuchelheim 10km øst for Wetzlar. Der er tale om et firma grundlagt i 1895, som står i den beklagelige situation ikke at kunne opdrive tobak og som derfor leder efter noget andet at leve af, helst noget som er egnet til eksport, så firmaet kan holde næsen oven vande, indtil der igen bliver bedre mulighed for cigarproduktion.

Der finder lange forhandlinger sted, og under dem går det op for Jürgens og Zapp at Rinn & Clooses 76-årige chef og hans direktionsmedarbejdere på ingen måde har interesse iamerateknik. De interesserer sig kun for det forretningsmæssige. Det samme gælder strengt taget også Jürgens og Zapp. De vil virkeliggøre deres projekt, og hvis det her er måden, må de springe til. Der oprettes et firma; men direktør Ludwig Rinn forlanger en særlig konstruktion, hvor et andet firma, som han også ejer, skal optages som partner med en andel på 50%. Den ene halvdel ejes altså ligeligt af Jürgens+Zapp og Rinn & Cloos, den anden halvdel af Maschinenfabrik Heyligenstaedt & Comp GmbH.

I det nye firma, som er en videreførelse af det allerede stiftede Minox GmbH Wetzlar, fortsætter Walter Zapp sit udviklingsarbejde. Men værkstedet flyttes til et tomt tobakslager i Heuchelheim.

Complan og den buede filmbane

I dag produceres masser af kameraer, f.eks. i lægeligt udstyr, med ultrakort brændvidde og alligevel meget høj kvalitet. Men nogen skal have trådt barneskoene for at den slags kan lade sig gøre. Og to af dem er Arthur Seibert og Walter Zapp. Seibert beregner objektivet Complan, som på en snittegning ligner en Tessar (eller en Elmar; han kommer jo fra Leitz). Der er altså tale om et objektiv med 4 linser, hvoraf de to bageste er kittet sammen og den midterste er dobbelt konkav. Selv om objektivet ligner en Tessar, ligger hemmeligheden i detaljen. Det er alt andet end let at korrigere det til ultrakort brændvidde (15mm) og til både ultrakort afstand og uendeligt, samtidig med at lysstyrken er temmelig høj (1:3,5). Navnet Complan antyder at objektivet er godt korrigeret for billedplanering. Men det problem har Seibert ikke løst alene. Walter Zapp ændrer filmbanen, så den bag objektivet bliver let hvælvet. Dermed imødekommer han objektivets (alle objektivers) iboende tendens til at danne et krumt billede. Samtidig opnår han den fordel at filmen ligger presset stabilt ind mod filmbanens bagvæg.

En lille blindgyde i form af en „filmlinse” mellem objektivet Complan og filmen indgår i Seiberts og Zapps optiske konstruktion. Denne femte linse tjener som tilpasning til filmkrumningen. Linsen sidder i de allerførste eksemplarer af efterkrigs-Minoxen, men fjernes i de efterfølgende, fordi den mere skader end gavner.

Complan regnes stadig for et af de bedste objektiver af sin art.

Filtre og beskyttelsesvindue

Som Minox Riga skal den nye Minox Wetzlar indeholde et indskydeligt gulfilter, men nu også et grønfilter. Begge har filterfaktor 2, og kan benyttes både til lysbegrænsning og til gråtonekorrektion. Fordelen ved grønfilteret er bl.a. mere detaljeret gengivelse af hudstruktur. På et kun lidt senere tidspunkt udskiftes gulfilteret med et orangefilter (filterfaktor 3).

Både Minox Riga og Minox Wetzlar skubber filteret/filtrene på plads i magasinet, når kameraet lukkes. Hvis man får brug for filter ved næste optagelse, må man trække det frem fra magasinet igen.

Foran filteret og objektivet er et vindue af klart

glas. Det tjener udelukkende som beskyttelse mod fedtefinger og støv. Det må siges at være en vigtig detalje, når man tænker på at Minox er et ægte lommekamera.

Princippet med at objektivet ikke har en blænde fastholdes uændret. Skarphedsdybden er p.gr.a. den korte brændvidde lige så stor som et 50mm objektivs nedblændet til blænde 12. Man kan også sige det på en anden måde: Ved indstilling på afstandsskalaen midt mellem uendeligt og 2m rækker skarphedsdybden fra 2m til uendeligt.

Ny lamellukker

Lukkeren er ligesom alt andet på Minoxen bortset fra objektivet konstrueret af Walter Zapp. Der er tale om en såkaldt lamellukker, på Rigamodellen med kun én lamel, der dækker hele billedvinduet og egentlig kun kan fungere, fordi den vejer en brøkdels af et gram. Wetzlarmodellen får 2 fjederoptrukne lameller, som hver vejer 0,03 gram. Systemet minder på en måde om en vandret løbende spaltelukker, kun at lamellerne er fremstillet af stål og ikke kan bøjes som et rullegardin. Til forskel fra en normal spaltelukker er lamellukkeren placeret foran objektivet. Når lukkeren udløses, trækkes den forreste lamel af en fjeder til venstre, så et udstanset firkantet hul i lamellen kommer til at stå ud for billedvinduet. Den bagvedliggende, endnu ikke aktiverede lamel har også sit firkantede hul ud for billedvinduet. Derefter trækkes den bageste lamel til venstre og lukker for lyset. Hvor lang tid der går mellem de to bevægelser, afhænger naturligvis af hvilken tid man har indstillet på. Korteste lukkertid har fra den første begyndelse i Riga været 1/1000 sek. og har aldrig været et problem. Det har derimod de lange tider. Oprindeligt har den længste - ved hjælp af et hæmværk - været 1/5 sek. Senere, og stadig i Rigatiden, lykkes det for Zapp at forbedre hæmværket, så det kan klare 1/2 sek. Til endnu længere lukkertider bruges indstillingerne B og T. Ved hjælp af B kan man nogenlunde sikkert skønne sig til tider fra ét sekund og længere.

Den nye udformning af lukkeren udmærker sig ved større driftsikkerhed og ved at være lettere at fabricere.

Fuldstændig som på den første Minox spændes lukkeren og fremføres filmen ved at skyde kamerahuset sammen og trække det ud igen.

Lysrammesøger

Allerede i 1942, hvor Zapp er ansat hos AEG, lykkes det ham at konstruere en lysrammesøger til

Minoxen. I forvejen er søgeren parallaxefri ved hjælp af en mekanisme der skrårstiller den indvendige del af søgeren via en forbindelse til objektivet afstandsindstilling. Lysrammesøgeren har, som alle lysrammesøgere, den egenskab at lysrammen ses skarpt samtidig med at motivet ses skarpt. Opfinderen af lysrammesøgerens princip (1924) er den hollandske generalmajor Lieuwe Evert Willem van Albada (1886-1955). Han har især samarbejdet med Zeiss, som i trediverne har fremstillet søgeren i en stribe udgaver, men alle, så vidt jeg ved, som løse påsættelige søgere. I dag har praktisk talt ethvert kamera med optisk søger systemet indbygget (bortset fra de digitale søgere). Men Zapp har her, som med så meget andet inden foramerateknik, været tidligt ude.

Walter Zapp finpudser også på små detaljer. F.eks. forsynes kameraet med et gevind til en kæde. Kæden er sådan udformet at den, ud over at tjene som sikkerhed, også kan bruges til at måle afstand ved makrooptagelser.

Trykstøbt aluminiumskabinet

Kabinettet har på Rigamodellen været fremstillet i rustfrit stål. Nu gør ny teknik det muligt at trykstøbe det i aluminium. Trykstøbning er opfundet i USA i begyndelsen af 20. århundrede. Teknikken tillader fremstilling af komplicerede emner med mange detaljer meget nøjagtigt og formstabilt. Specielt letmetaller er anvendelige. En særlig fordel er at det er muligt at fremstille det samme emne i meget stort antal på kort tid og alle fuldstændig ens. En modsvarende ulempe er støbeformens og støbemaskineriets høje pris. Det er med andre ord en teknik som giver store fordele hvad angår emnets kvalitet, men som kun er økonomisk fordelagtig ved masseproduktion.

Med aluminiumskabinet reduceres kameraets samlede vægt (uden indlagt filmkassette) fra 130 til 70 gram.

Skiftende værksteder

Forberedelserne til virkeliggørelse af Minoxprojektet finder sted i årene 1945-1948, først i et lille værksted i Wetzlar, fra 1946 i Heuchelheim, og i slutfasen i Waldgirmes, 3km nordøst for Wetzlar. I slutningen af 1948 står de nyindrettede fabrikkationslokaler i Heuchelheim klar og produktionen går i gang.

Walter Zapp bliver virksomhedsleder og Richard Jürgens forretningsfører.

I denne periode gifter Walter Zapp sig i en alder af 41 år med den 14 år yngre Lieselotte Reinecke og får datteren Doris.

Minox kommer på gaden i 1948

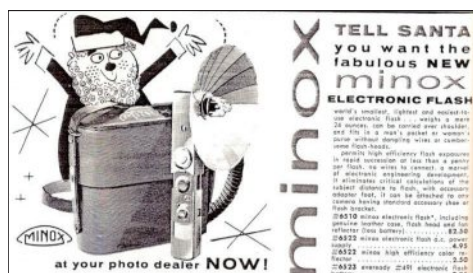
Salget af den nye udgave af Minox går fra den første begyndelse godt, selv om kameraet på forhånd ikke er særlig kendt i Tyskland. Det er det derimod i en række andre lande, især USA og England. Det er altså fra første færd eksporten der tæller - akkurat som før og under krigen med Minox Riga - og også akkurat som Ludwig Rinn har forestillet i forbindelse med sin indtræden i fotoindustrien.

Den nye Minox kaldes bare Minox. Men for at undgå forvirring kan det oplyses at modellen på et senere tidspunkt med tilbagevirkende kraft benævnes Minox A.

Store vanskeligheder i samarbejdet med Rinn & Cloos

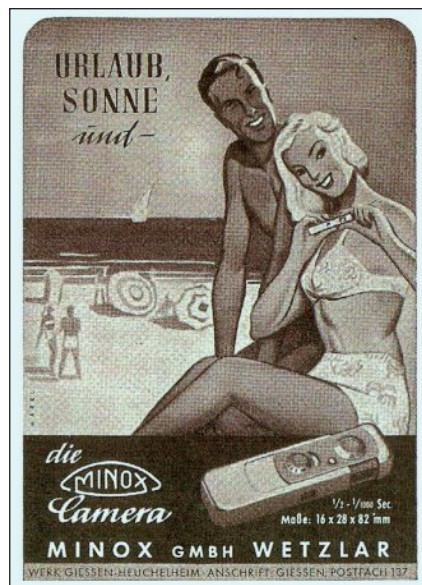
Men de følgende to år bliver alligevel ikke en dans på roser for de to iværksættere, Jürgens og Zapp. Det går gradvist op for dem at de er gået i en fælde, og at firmaet Rinn & Cloos, selv den vanskelige efterkrigstid taget i betragtning, må siges ikke at være helt fint i kanten.

Rinn & Cloos har tidligere købt firmaer op for at læsse deres egen truende konkurs over på dem. Rinn & Cloos er opfindsomme i ustandselige ændringer af firmastrukturen og gør det på en måde så Jürgens og Zapp i løbet af et par år kun er andelshaver i firmaet for 10%, og i øvrigt ikke helt kan gennemskue hvordan det er gået til. Meningen er at køre Minox GmbH ud til kanten af en konkurs.

Øjenåbneren: et anonymt brev

En anonym medarbejder hos Rinn & Cloos skriver på et alt for sent tidspunkt, 21. marts 1950, til Walter Zapp og fortæller ham hvad meningen er med det hele. Han forudser at Zapp vil blive udmanøvreret og til sidst sparket ud, hvis han ikke passer meget på. Han oplyser også at firmaet Minox på længere sigt er tiltænkt Ludwig Rinn's børnebørn. Om sine egne bevæggrunde til at advare Zapp skriver han meget smukt: Tavshedspligt, samvittighed, retfærdighed kæmper mod hinanden, indtil det gode får overtaget.

Exit fra Minox GmbH

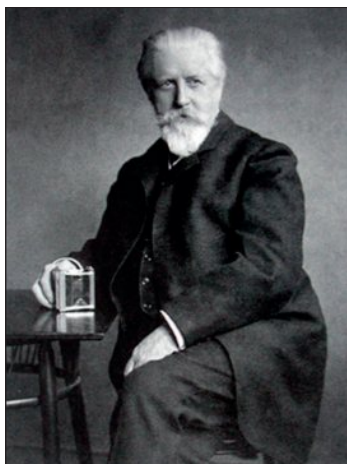
Det lykkes ikke Walter Zapp at afværge noget som helst. Richard Jürgens bliver kort efter fyret, selv om han er medindehaver. Walter Zapp bliver ikke direkte fyret, men hans stilling som virksomhedsleder overgår til diplomingeniør Fritz Baumgarten uden at Zapp på forhånd bliver orienteret. Walter Zapp vælger at forlade sit eget firma i juni 1950. Han modtager et meget lidt gyldent håndtryk, men mister med denne udmanøvrering retten til sit eget livsværk. Han beholder en ganske lille tilknytning til firmaet som rådgivende konsulent. Men den opsiger han tre år senere. • Fortsættes.....

OTTOMAR ANSCHÜTZ

(1846-1907)

Momentfotografering og opfinder af spaltelukkeren

Klaus-Eckard Riess

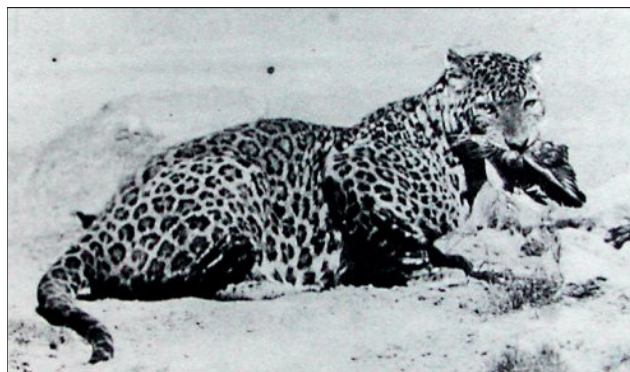
Ottomar Anschütz

På Ottomar Anschütz lader sig hæfte mange prædikater, bl.a. opfinder af spaltelukkeren, verdens første reportagefotograf (1883), pioner indenfor kinematografien, udgiver af bøger og kejserfamiliens private dokumentarist.

Ottomar Anschütz blev født den 16. maj 1846 i Lizza, det nuværende Leszno i vore dages Polen. Hans far var en anerkendt portræt- og dekorationsmaler, men den unge Ottomar følte ingen trang til at følge i sin fars fodspor. I stedet for havde det nye medie fotografi fanget hans interesse, og han uddannede sig i dette fag fra 1864 til 1868 i både Berlin, München og Wien. Hjemme igen, overtog han sin fars forretning, som han straks omdannede til et fotoatelier. Ikke nok med det, han byggede også en slags mobilhome med fortelt, hvor han indrettede et mørkekammer og en lille boligsektion for 2 personer. Trukket af to heste drog han over land, op søgte kunderne og fandt sine motiver. Til Ottomar Anschütz' foretrukne motiver hørte også vilde dyr. Dem lurede han dog ikke op ude i vildmarken, men fotograferede dem i Breslaus zoologiske have eller i sin egen lille zoo hjemme hos sig selv. Som søn af en dekorationsmaler var det ham en smal sag at bemale baggrunden med naturscener fra fremmede lande. Det skabte en illusion om at dyrene kunne være blevet fotograferet f.eks. På den afrikanske Savanne eller junglen.

Goerz-Anschütz Moment-Apparat, ca. 1890

Tidligt dyrebillede

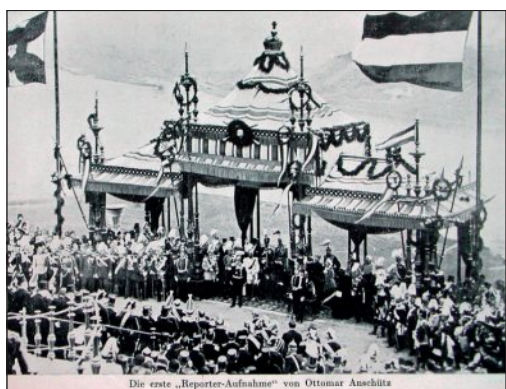
Fra starten af syntes Ottomar Anschütz at være grebet af momentfotografiet, d.v.s. snapshots af dyr og mennesker i bevægelse. Han eksperimenterede med forskellige slags guillotelukkere for til sidst at finde frem til, at den mest ideale løsning måtte være en decideret spaltelukker direkte foran foto-pladen. Praktisk hjælp til realiseringen af sin opfindelse fik Ottomar Anschütz af sin ven og nabo, orgelbygger Schneider i Lissa. Ingen kan i dag rigtig sige, hvordan hans første kameraer egentlig så ud. Det er også lidt af en gåde, at det lykkedes ham at holde sin teknik hemmeligt i 6 år helt frem til

1888, hvor han omsider patenterede sin spaltelukker. Ottomar Anschütz forbavsende omverdenen med sine snapshots af dyr i bevægelse og især af heste i løb. Selv vi kan i dag undre os over, hvordan det var ham muligt ved en lukkertid på 1/1000 sek. og med et ikke altfor lysstærkt objektiv at få et velbelyst og detaljeret billede fæstnet på pladen.

Springende hest

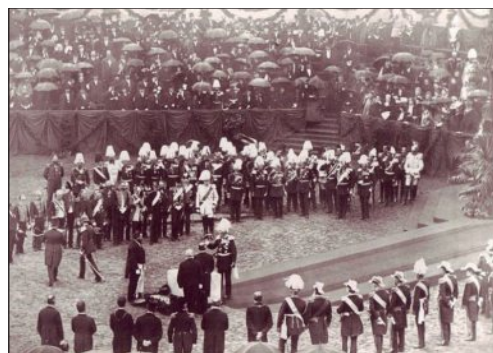
Allerede i 1882 modtog Ottomar Anschütz en bronzemedalje for sine momentfotografier på den fotografiske udstilling i Brüssel. Rygtet om hans kunnen nåede helt frem til samfundets top. I 1883 bad kejseren ham om at fotografere indvielsen af Niederwalddenkmal ved Rudesheim. Alle der i Rudesheim har set andet og mere end Drosselgasse, husker sikkert den gigantiske Germania, der knejser oppe i vinbjergene.

Niederwald Denkmal indvies

Hun er fra den tid i slutningen af attenhundretallet, da bombastiske mindesmærker blev strøet ud over det nydannede tyske rige. Ottomar Anschütz' reportagefotografi af begivenheden den 28. september 1883 kan betegnes som et af de første presbilleder overhovedet. Året efter, helt nøjagtigt den 9. juni 1884, blev grundstenen lagt til den nye (og nuværende) rigsdagsbygning i Berlin. Igen var

Ottomar Anschütz på pletten og tog det eneste billede, der i dag kendes fra denne højtidelige begivenhed.

Grundstensnedlæggelsen i Berlin

Samme år vakte han opsigt med billeder fra kejsermanøvrene i Homburg. Det var i det hele taget de første fotografiske billeder, der takket være den nyopfundne autotypimethode blev trykt i en avis. Hidtil havde aviserne nemlig kun været i stand til at bringe illustrationer som tegninger eller træsnit, der var blevet til på basis af fotografier.

På manøvre

Først i 1880'erne kom Ottomar Anschütz i kontakt med flyvepioneren Otto Lilienthal (1848-1896), hvis mange forsøg på at flyve med en slags fugle- eller flagermusvinger han dokumenterede med sit momentkamera. Med sikkerhed har Otto Lilienthal studeret de sensationelle billeder af flyvende storke, som Ottomar Anschütz i 1884 forbavsende offentliggjorde med.

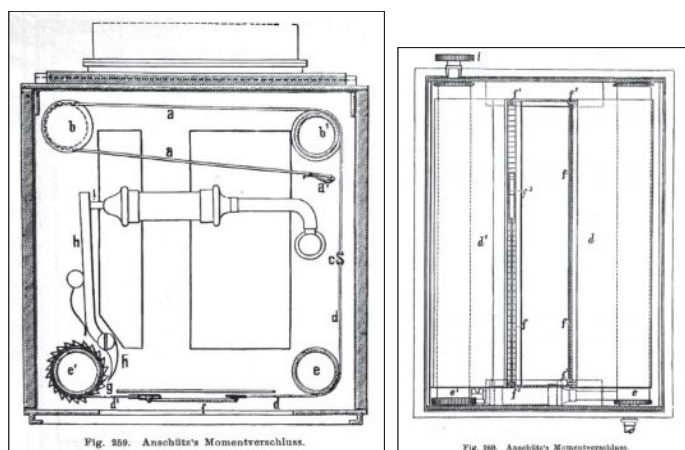
De bar hans berømmelse – så at sige med storkevinger – langt ud over de tyske grænser. Storke kan

jo det, som Otto Lilienthal så gerne ville og som til sidst kom til at koste ham livet.

Flyvepioneren Otto Lilienthal (1848-1896)

Den 27. november 1888 blev sløret løftet over Ottomar Anschütz' måde at fotografere på, da han fik tildelt patent nr. D.R.P. 49919 for sin spaltelukker. I bogen 'Die Photographische Camera und die Momentapparate' fra 1892 beskriver Dr. Josef Maria Eder udførligt lukkerens funktion.

Tegninger af Ottomar Anschütz' første patenterede spaltelukker

Rullegardin *d'* er viklet op på rulle *e'*, som holdes låst af spærrepal *h*. Rullegardin *d* ligger hen over rulle *e* og holdes spændt af gummisnorene *a*.

Rullegardinerne er koblet sammen ved hjælp af snor *f*, som er ført igennem øsknerne *f'* og hæftet fast i en liste af kroge på rullegardin *d'*.

Ved at flytte snoren på krogene indstilles spaltebredden og dermed lukkertiden.

Et tryk på en gummibold får luftpumpen til at sparke til spærrepalen *h*, der frigiver rullen *e'*. Trukket af gummisnorene *a* farer rullegardinerne afsted, med spalten imellem sig, og eksponerer fotopladen.

Allerede Dr. Eder nævner i sin beskrivelse fremtidige muligheder, nemlig at man i stedet for de lange gummisnore kan anbringe en urfjeder inde i rulle *e* og opvikle rullegardin *d* på denne rulle. Han bringer også på tale at den pneumatiske udløser kan erstattes af en elektromekanisk.

Set med vore øjne havde den første Anschütz-lukker en omstændelig måde at få indstillet lukkertiden på. Med tiden blev det nemmere. I stedet for at indstille spaltebredden bagfra direkte på rullegardinerne, kunne den efterhånden vælges med knapper på siden af kameraet. Hastigheden på rullegardinerne blev også til at regulere, sådan at lange lukkertider blev mulige. Til sidst kunne lukkeren tilmed trækkes op i lukket tilstand med overlappede rullegardiner (1905).

Det i 1886 grundlagte firma C.P.Goerz i Berlin kom til at stå for denne udvikling. Her fremstillede man de med tiden berømte Goerz-Anschütz kameraer. Som noget helt usædvanligt fik de printet navnetrækkene 'Ottomar Anschütz' og 'Lissa (Posen)' på lukkergardinet, nogle gange suppleret med patent-nummeret D.R.P. 49919.

De første Goerz-Anschütz kameraer havde det tidstypiske, firkantede hus af træ, som en overgang blev leveret i et særpræget, konisk design. Allermest udbredt blev dog det sammenklappelige 'Goerz-Ango', hvis navn satte sig sammen af Anschütz og Goerz. Ango blev som reportagekamera en konkurrent til det populære 'Deckrullo-Nettel' fra Contessa i Stuttgart, og ligesom Deckrullo blev det fremstillet helt frem til Zeiss Ikon-tiden efter 1926, altså i omkring 30 år.

Klapkameraet Ango produceret fra 1905 til 1927

Året 1888, hvor Ottomar Anschütz fik patent på sin epokegørende spaltelukker, kaldes i tysk historieskrivning 'trekejseråret'. Den meget gamle kej-

ser Wilhelm I. døde og blev efterfulgt af sin noget mere liberale søn Friedrich III. Denne var allerede alvorlig syg og fulgte sin far i graven 3 måneder senere. Derefter tog den ofte storskrydende kejser Wilhelm II. over. Ottomar Anschütz var velanskreven hos alle tre monarker. På opfordring fulgte han Wilhelm II. til dennes lille sommerslot Cadinen ved Elbing i Østpreussen (det nuværende Elbląg i Polen) og udgav en hel billedbog om den kejserli-

Kejserinde Auguste Victoria

På sommerslottet Cadinen

families sommerglæder på stedet. Ligeledes tog han i 1898 med kejseren på dennes store og p.g.a. de storpolitiske aspekter meget omdiskuterede rejse til det osmaniske rige. Ottomar Anschütz dokumenterede hele begivenheden i en fotobog fra eget forlag.

Af andre fotobøger med egne billeder fra forlaget Anschütz kan nævnes en lærebog i 3 bind for fotoamatører, en billedbog fra det gamle Berlin, en billedbog fra Marienburg i Østpreussen, en bog med billeder fra åbningen af Kieler-Kanalen 1895, og en bog med billeder fra oversvømmelserne af floderne Eglitz og Lomnitz, hvor overskuddet fra salget gik til de nødstedte.

Omkring 1885 begyndte Ottomar Anschütz at eksperimentere med serieoptagelser af mennesker og dyr i bevægelse. Noget lignende havde amerikaneren Eadweard Muybridge allerede haft stor succes med få år forinden. Også franskmændene Etienne-Jules Marey var aktivt på dette felt og opfandt bemærkelsesværdige apparater til seriebilleder.

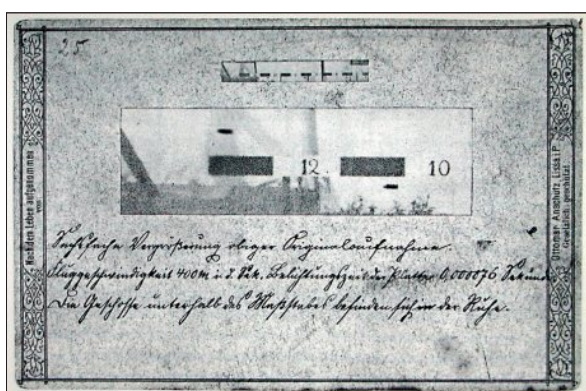

Amerikansk annoce

Der kendes desværre ingen billeder af de kameras, som Ottomar Anschütz opfandt til formålet. Først mere end en menneskealder senere trådte hans søn Guido Anschütz frem med nogle skitser og beskrivelser. Der må have været tale om et gigantisk fotoapparat på omkring 3 meters bredde. I den ene side havde det en lyssluse, sådan at man ligefrem kunne træde ind i apparatet for at skifte fotopladerne. I grunden drejede det sig om 24 mindre kameras på stribet, hver med sin egen spalte-lukker og et Voigtländer portrætobjektiv på ca. 26 cm brændvidde og en åbningsdiameter på ca. 60 mm. De var inddelt i 6 grupper á 4 apparater, der alle var monteret på en solid plade og en ramme af jern. Alle seks grupper kunne drejes, således at de enten alle sigtede på det samme motiv midtfor, eller at de tilsammen dækkede en længere bane, hvor t.eks. en hest kom løbende. Optagelsesafstanden lå mellem 20 og 40 meter. Ifølge Dr. Eders beskrivelse blev negativerne temmelig små, men de var meget skarpe og detaljerede og kunne forstørres. Lukkerne lod sig udløse på forskellige måder, enten ved at objektet (f.eks. en galoperende hest) rev meget tynde tråde over, eller ved at lukkerne udløste hinanden succesivt som i en dominoeffekt, eller også at det skete elektromekanisk med en nøje beregnet forsinkelse mellem hvert billede. Ottomar Anschütz bestræbte sig på at få billederne til at

danne et kredsløb, således at sidste billede sluttede hvor første begyndte, og bevægelsen derved kunne vises fortløbende.

Den preussiske kulturminister Gustav von Gossler, der også havde støttet Albrecht Meydenbauers arbejde med fotogrammetrien, sørgede for at statskassen ydede 9500 Reichsmark til Ottomar Anschütz' omfattende projekt med de levende billeder. Med sit store anlæg optog Ottomar Anschütz billedserier med alle hestens gangarter på de kongelige rideskoler i Hannover, og i september 1888 lavede han for Krupps Guson-Werk optagelser af flyvende kanonprojektiler. På den publicerede dokumentation nævnes en projektil-hastighed på 400 m/sek. og kameralukkerens belysningstid på 0,000076 sekund.

Fotodokumentation af flyvende projektil 1888

Under stor bevågenhed viste Ottomar Anschütz sine billedserier i kulturministeriet i Berlin. Løbende heste med vejende manker og spændte muskler havde man åbenbart aldrig før set på en skærm. De levende billeder blev fremvist ved hjælp af et af Anschütz konstrueret apparat, som kaldtes 'Elektrischer Schnellseher', eller med et fint teknisk ord 'Elektrotachyscope'.

24 glasdiapositiver var monteret på en stor, rund skive, der blev sat i omdrejning af et håndsving eller en motor. Hver gang et billede passerede betragningsskærmen tændtes et såkaldt Geißlerrør, forløberen for vore dages blitzrør.

Allerede i sommeren 1887 nåede henved 15.000 betalende tilskuere i små grupper at opleve forevisningerne på en udstilling i Berlin. Tilsvarende forevisninger med Anschütz' levende billedserier fandt ikke kun sted i andre tyske byer, men også i Firenze, Warszawa, St.Petersborg, Brüssel og New York.

Ottomar Anschütz videreudviklede Elektrotachyscopet til at rumme 6 tromler med hver 24 glasdiapositiver, sådan at 6 forskellige serier kunne betragtes lige efter hinanden. Man flyttede så bare

Geißlerrøret fra den ene billedtromle til den næste. Tilskuerne oplevede løbende hunde og heste, springende mennesker, marcherende soldater, flyvende hejre, samt morsomme indslag som f.eks. en indsæbning hos barberen og meget andet.

I samarbejde med firmaet Siemens & Halske i Berlin konstruerede Anschütz et 'Automat-Elektrotachyscope' til møntindkast. Det blev en stor succes. På den elektrotekniske messe i Frankfurt i 1891 oplevede ca. 17.000 besøgende for hver kun 10 Pfennig de nymodens levende billeder.

Også på World's Columbian Exposition i Chicago i oktober 1893 vakte Anschütz' Automat-Tachyscope opsigt.

'Automatischer Schnellseher' også kaldt 'Elektro-Tachyscope' af Siemens Halske, 1894

Ottomar Anschütz gik et stort skridt videre. Den 6.november 1894 fik han patent på et stort stroposkopisk projektionsapparat, der kunne vise de levende billeder på et lærred af 6 x 8 meter størrelse. Allerede den 25. november 1894 fandt den første forevisning sted i den store sal i Postfuhramt på Artilleriestraße i Berlin (en imponerende bygning, der eksisterer den dag i dag). Publikumet bestod af en udvalgt skare, deriblandt kulturminister Gossler. Endnu samme eftermiddag fik medlemmerne af Berlins fotografiske forening lov til at se forestillingen i et velgørenhedsarrangement. Derefter fulgte flere dage med offentlige forevisninger.

For os, der er så vant til at nyde timelange, spændende film i biografen, fortæller det meget om filmens udvikling, at publikummet i 1890'erne lod sig vildt begejstre af korte sekvenser med springende heste, løbende hunde, dansende mennesker etc.

Med rette kan man derfor kalde Ottomar Anschütz en pioner indenfor kinematografien.

Goerz-Anschütz spaltelukker med tekst

Han opgav dog at følge den vej, der førte til biograffilmen, og vendte tilbage til fotografien. Som grunde nævnes at Schnellseher-projektet ikke bragte Anschütz den forventede, økonomiske gevinst, samt at Thomas Edisons Kinetoscope og frem for alt brødrene Lumières Cinématographe vandt terræn.

Klapp-Moment-kamera 1894

I 1896 åbnede Ottomar Anschütz et fotografisk varehus med mørkekammer og undervisningslokaler på Leipziger Straße 116 i Berlin.

På Wilhelm II.'s udtrykkelige ønske blev Ottomar Anschütz' billeder fra kejserens store orientrejse hængt op på den akademiske kunstudstilling 1899 i Berlin. Selv om kejseren på denne måde sikkert ville understrege betydningen af sin rejse, så blev Anschütz derved dog den første fotograf, der fik lov til at vise fotografisk fremstillede billeder på en decideret kunstudstilling.

Fotografier første gang anerkendt som kunst – det kan man da kalde en milepæl i fotografihistorien!

Det efterfølgende år, på den fotografiske udstilling 1900 i Berlin, modtog Anschütz en guldmedalje for sine præstationer. Medaljen fik han overrakt af kejseren personligt.

I 1907 åbnede Anschütz et nyt fotovarehus på Potsdamer Straße i Berlin. Men midt under flytningen fandt hans liv en brat og uventet afslutning. En banal blindtarmsbetændelse havde gjort det af med en af Tysklands helt store og betydelige fotopionerer. ●

Nyt liv i gamle objektiver - eller hvordan man kombinerer gammelt med nyt

John R. Jensen

Lumix CR2. Panasonic G1 med Canon FD 50mm 1:1,4

Som medlem af DFS, er det næsten uundgåeligt, at man engang imellem fristes af formidlingsalgene, loppemarkederne, skrotsalget eller lignende tilbud i foreningen. Ting vi engang drømte om i vores unge dage, men som vi absolut ikke havde råd til, kan nu erhverves for næsten ingen penge. Genstandene ender som regel i vores samling i skuffer og på hyl-der til glæde og beundring.

Men hvor ofte har vi ikke ønsket igen at kunne anvende f.eks. de gamle Canon FD/FL objektiver, eller Leica R- objektiver, eller nogle af de mange objektiver fremstillet til Exakta, eksempelvis Carl Zeiss Tessar, Biotar, Flektogon. Eller Takumar objektive fra Pentax med M42 mm gevind.

Lumix CR2. Panasonic G1 med Canon FL 55mm

Objektiverne fejler intet, og kan naturligvis stadig bruges på analoge kameraer, men helt ærligt, er der nogen som gider at fremkalde og forstørre sine egne film i et mørkekammer? Vi lever trods alt i det enogtyvende århundrede.

Lige siden digitalkameraets fremkomst for såmænd ikke mere end ca. 10 år siden, og det digitale spejl-reflexkamera med udskiftelig optik for endnu kortere tid siden, har vi alle gået og tænkt på et kamera, som kan bruges til de gamle linser, vi har liggende i vores samlinger. Det har ikke rigtig været muligt, da afstanden fra bajonetfatningen til billedchipsen er lidt for stor for de fleste kameraers vedkommende.

Lumix CR2. Panasonic G1 med Zeiss Tessar 50mm 1:2,8

Mange har forsøgt sig med adaptere for at kunne bruge nogle af de gamle linser. Men de adaptere, som man kan købe på nettet, f.eks. Canon FD til EOS, er ikke i stand til at kunne stille skarpt på uendeligt, men kan kun bruges som macroobjektiv på kortere afstande. Der tilbydes adaptere med glaselementer, som lover at FD objektivet kan fokusere på uendeligt, men de er af en meget dårlig kvalitet og forringer stærkt objektivets ellers gode kvalitet. M42 mm skruegevind er en mulighed, men søgerbilledet i et Canon 450D er så minimalt, at det nærmest er en joke. Jeg ved ikke hvordan det forholder sig med et 5D (fullframe-kamera) med hensyn til fokusering på matskive, da jeg al-

drig har prøvet.

Ret ærgerligt, for vi smider jo ikke bare de gamle objektiver ud, det er de jo alt for gode til. Mange af dem var endda ret kostbare, da de var nye, og de besidder stadig i dag en høj kvalitet.

Hvis vi sammenligner de gamle objektiver med de nye og moderne, ser de gamle ud til at være langt bedre i udførelsen. Det synes som om der er mere gods i de gamle ting. Alt er fremstillet af metal, messing, crom og aluminium og naturligvis glas. Som regel er de også tungere, hvilket ikke altid er en fordel.

Nutidens optik fremstilles i dag mest af plastik, og har ikke den samme kvalitetsfølelse som de gamle objektiver. Dette véd vi jo hér i foreningen en hel del om. For det første er de fleste objektiver i dag zoom-objektiver, med en lysstyrke, som er typisk 3,5-5,6 - og som sagt fremstillet af plastik. Dette i sig selv er vel ikke så slemt – f.eks. til sommerferiefotografering hvor der som regel er tilstrækkeligt med dagslys. Objektiverne er som regel også lettere, hvilket vel ikke egentlig er en ulempe – selvom man selvfølgelig mister vægten af et tungere apparat, og den fordel det kan have, når det gælder om at kunne tage skarpe håndholdte

Lumix CR2 G1 med adaptere. Fra venstre, Canon FD, M42, Exakta

optagelser uden at ryste.

Til gengæld har mange moderne objektiver billedstabilisering, som er en fantastisk opfindelse. Men hvis man sætter pris på stor lysstyrke, samt begrænset skarphedsdybde, (med pænt gengivet uskarphedsområde, såkaldt bokeh), så er de gamle objektiver virkelig værd at overveje, da de er langt bedre til at gengive motiver med et blødt og behageligt indtryk, som vi husker det, fra f.eks. Leicas berømte Summicron. Dette er naturligvis meget forskelligt fra objektiv til objektiv. De gamle linser er individuelle personligheder. Det er netop det, som gør det spændende at eksperimentere med de

forkellige linser.

Det ser nu ud til at der er godt nyt at hente, idet noget foregår på det såkaldte Micro Four/Thirds marked. Et format opfundet af Olympus og Panasonic, som har lanceret en række kameraer uden det traditionelle spejl og prismesøger. Dermed fylder de ikke så meget som de hidtidige DSLR kameraer.

Panasonic Lumix DMC-G1 hedder kameraet som er meget velegnet i forbindelse med de gamle objektiver. Det kom i handelen i november 2008, men netop den model fremstilles ikke mere. Hvis man er heldig, kan den sikkert stadigvæk skaffes. Vær opmærksom på, at G1 er den bedste model, da den har en svingbar LCD skærm med høj opløsning, samt en EVF (eye-viewfinder) også med høj opløsning. Søgeren er elektronisk, og er simpelthen fremragende at bruge. Virkelig en fornøjelse når man skal stille skarpt. Den viser også 100% hvad der kommer med.

En anden god ting er, at selve kamerahuset er så tyndt, at man ved hjælp af en passende adapter (uden glas) kan anvende, og opnå skarphed på uendeligt, med praktisk taget ethvert objektiv som nogensinde er fremstillet.

Adaptore af enhver art kan købes på nettet. De kommer gerne fra Kina. Jeg har to, som har kostet mig ca. 100 kr. pr. styk. Endda med fri fragt. Så det er en billig fornøjelse.

Andre fabrikanter er ved at gå i samme fodspor, f.eks. Sony, som endda har et lidt større format, nemlig APS/C.

Ved at bruge Panasonic's G1 må man påregne en brændviddeforlængelsesfaktor på 2. Så det er noget vanskeligt at opnå vidvinkleffekter. Dog har jeg hørt om en C-mount adapter, som skulle kunne tage 16 mm objektiver.

Ved at bruge et 50 mm Canon FD eller FL objektiv med lysstyrke 1,4, opnår man en 100 mm optik, (kompatibel), uden tab af lysstyrke. Lidt af et drømmeobjektiv hvis vi tænker tilbage på tresserne.

Naturligvis må man give afkald på sådan noget som autofokusering og automatisk nedblænding, som vi jo er blevet forvænt med de sidste ca. 20 år. Det gør jo ikke ligefrem håndteringen hurtigere. Til gengæld er det muligt at arbejde med nedblænding uden at søgerbilledet bliver mørkere, (det er jo et elektronisk søgerbillede der er tale om), så derfor forstærkes lyset, hvilket også gør det nemmere at stille skarpt. Hvis man alligevel har svært ved at fokusere, er det meget nemt at forstørre søgerbilledet både 5 eller 10 gange. ●

Store personligheder i den tyske fotoindustri (5) **HEINZ KÜPPENBENDER**

(1901-1989)

En kontroversiel leder i en dramatisk tid

Klaus-Eckard Riess

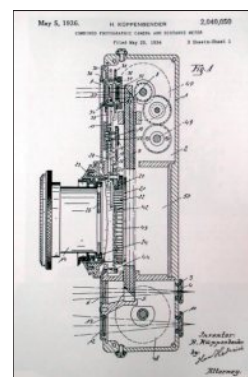
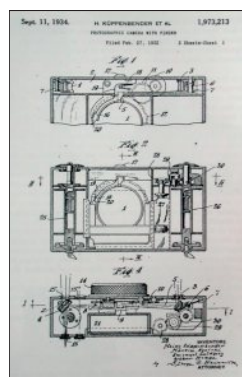

Det var i 1927, at den dengang 26-årige Heinz Küppenbender betrådte den fotooptiske scene, idet han fik ansættelse som videnskabelig medarbejder hos Carl Zeiss i Jena.

Heinz Küppenbender 1930

Heinrich Ernemann og C.P.Goerz. Samtidigt skulle der svares på Leica kameraets store succes, som nok var en torn i øjet på Zeiss Ikon. Udfordringen blev taget op, og Heinz Küppenbender konstruerede i tæt samarbejde med Zeiss Ikon's finmekanisk begavede generaldirektør Emanuel Goldberg det første Contax kamera.

Patenttegninger

Han kom fra en maskiningeniøruddannelse på Aachens tekniske universitet, og han erhvervede sig en doktorgrad på det teknologiske institut i Stuttgart med en afhandling om rotationslukkere i storformatkameraer til luftfotografering og fotogrammetri.

I 1929 blev Heinz Küppenbender sendt til Zeiss Ikon AG i Dresden. Hans første vigtige opgave bestod i en sanering og oprydning blandt det utal af kameramodeller, som Zeiss Ikon havde overtaget fra sine forgængere firmaer Ica, Contessa-Nettel,

Contax I

Da nazisterne i 1933 fordrev Emanuel Goldberg på temmelig forsmædelig vis, blev Heinz Küppenbender den øverst ansvarlige for Zeiss Ikons konstruktionsafdeling og modelpolitik.

Carl Zeiss' ledelse 1944: fra v. til hj. Paul Henrichs, Walther Bauersfeld, Heinz Küppenbender, bemærk nazipartiets emblem på de herrers jakkeopslag

1941 omkom Carl Zeiss Jenas topchef August Kotthaus ved en bilulykke. Heinz Küppenbender blev udnævnt til hans efterfølger, hvorved han overtog Zeiss-koncernens ledelse i en uhyre vanskelig tid.

Af rustningsminister Albert Speer fik Küppenbender efterhånden tildelt et altomfattende ansvar for hele det fotooptiske rustningsområde. Han blev nødt til at melde sig ind i nazistpartiet, dog tilsyneladende uden at han havde hjerte og overbevisning med, selv om han stillede hele sin enorme arbejdskraft til rådighed for krigsindsatsen.

Det er bevidnet, at Küppenbender prøvede at holde hånden over jødiske medarbejdere eller medarbejdere, der var jødisk gift, som f. eks. Hugo Schrade, den senere generaldirektør for den østtyske del af Carl Zeiss. Det er også kendt, at Küppenbender med stor civilcourage modsatte sig de vanvittige ødelæggelsesordrer i krigens sidste dage.

Amerikanerne borttransporterer dokumenter og udstyr i juni 1945

Fabrikken i Oberkochen blev stillet til rådighed for Zeiss i 1946

Ernst Hädrich erindrer:

I den sidste uge før amerikanernes indmarch blev jeg to gange opsøgt af Dr. Küppenbender. Han sagde: Partiet ønsker at forsvare Jena. De fyre vil sprænge Zeiss-værket i luften. Om han kunne regne med de ansattes støtte? Han var fast besluttet på at forhindre sprængningen, selv om det kom til at koste ham hovedet. Skulle han tabe kampen mod partiet, så bad han mig om at sige til arbejdskammeraterne, at han var faldet for Zeiss-værket som et anstændigt menneske.

Den 13. april 1945 rykkede amerikanerne ind i Jena. De vidste, at der kun forblev dem en stakket frist i optikkens højborg, inden russerne ifølge de allieredes aftale skulle tage over. Küppenbenders planer til en nyoptagelse af produktionen og til sidst til en borttransport af maskiner m.m. til de vestlige besættelseszoner faldt hurtigt til jorden.

Under devisen 'We take the brain!' bortførte de derfor 84 personer fra Carl Zeiss' øverste ledelse til Heidenheim i Sydtykland. Her kom Heinz Küppenbender og hans medarbejdere så til at sidde frustreret og i vildrede, usikker om hvad fremtiden ville bringe. Efter at have gennemgået en såkaldt afnazificeringsproces fik de i sommer 1946 stillet en forhenværende rustningsfabrik til rådighed i den lille landsby Oberkochen.

Derefter begyndte det at gå stærkt, men ikke helt uden hjælp fra de gamle kolleger i Jena. Nu slog Heinz Küppenbenders 'finest hour', for at tale med Winston Churchill. Under Küppenbenders karismatiske ledelse blev en ny Carl Zeiss virksomhed bygget op fra grunden, så at sige på den grønne mark. Til at begynde med manglede næsten alt: Maskiner, materiel, boliger, mad, et tillidsforhold til den lokale befolkning og meget andet. Men

'Küp' tog sig af det hele og var alle steder. År senere blev han engang spurgt, hvilke maskiner han anskaffede først. 'Senge!' var svaret.

Kameraproduktionen, som altid havde ligget Heinz Küppenbenders hjerte nær, foregik i Zeiss Ikons Contessa-Werk i Stuttgart. Det kan undre, at man i starten igen valgte et målsøgerkamera som flag-skib, nemlig den noget formindskede og modificerede Contax IIa. Beslutningen om i 1953 at lancere et etøjet spejlreflekskamera med Compur-lukker har garanteret også fået Küppenbenders store vel-signelse. Contaflex-kameraerne blev til en mange-årig succes, men at Zeiss-ledelsen med Heinz Küppenbender i spidsen holdt for længe fast ved dette koncept, viste sig til sidst at være en akilleshæl. Også at der i 1960 med Contarex og en seri-formidable Zeiss-objektiver blev bragt et enestående og rasende dyrt SLR-kamerasystem på markedet, havde Heinz Küppenbender selvfølgelig sin store andel i.

Heinz Küppenbender ved skrivebordet

Men desværre spændte han samtidigt ben for en innovativ udvikling hos Voigtländer, fordi han frygtede for afsætningen af Zeiss Ikons produkter. Küppenbender forbød simpelthen den videre udvikling af Voigtländers prototype 132, og han beordrede også det af Walter Swarofsky konstruerede Bessaflex i den nederste skrivebordskuffe.

Küppenbender med ministerpræsident K.G. Kiesinger

- og her med H Heinrich Lübcke

Takket være den højt ansete Heinz Küppenbenders gode forbindelse til Deutsche Banks direktør Hermann Abs var det i 1956 blevet muligt for Zeiss at købe Voigtländers fabrik for 23 millioner DM. Successen blev gentaget i oktober 1958, da Zeiss overtog hele Compur-Werk i München for en meget stor sum. Advarende stemmer, der åbenbart frygtede for fremtiden, afviste Küppenbender med bemærkningen: *'Hvad skal jeg sige til det?'*

Om tre år spørger ingen hvad vi har betalt for Compur, og alt er gået i glemmebogen.'

I dag ved vi hvordan det kom til at gå det følgende årti. Zeiss Ikons Contessa-Werk begyndte at præstere røde tal på bundlinien. En modernisering af produktionsmetoderne og en oprydning blandt de forskellige kameramodeller blev forsømt. Til sidst ville Zeiss-koncernens ledelse ikke længere bære underskuddet. Beslutningen i 1971 om at stoppe kameraproduktionen må have været en utrolig bitter pille at sluge for Heinz Küppenbender.

Voigtländer Vitessa med Synchro Compur lukker. Küppenbenders gode forbindelser til Deutsche Bank kunne Zeiss sætte sig på både på Voigtländer (1956) og Compur-Werkr i 1958

Carl Zeiss — Zeiss Ikon-Voigtländer

Dr. Küppenbender (Carl Zeiss) tritt in den Ruhestand. Dr. Gössler verläßt Zeiss Ikon. Doch noch eine Rettung für Voigtländer? Carl Zeiss Contarex-Vertrieb gebildet

Dr.-Ing. Dr.-Ing. E. h.
Heinz Küppenbender 70 Jahre

Rücktritt Dr. Küppenbenders

Auf eigenen Wunsch verläßt Dr. Heinz Küppenbender, Mitglied der Geschäftsleitung von Carl Zeiss und Bevollmächtigter der Carl-Zeiss-Stiftung, zum 31. März d. J. das Unternehmen, dem er seit 1927 angehört und an dessen Wiederaufbau er nach dem Krieg maßgeblich beteiligt war. Eine neue Epoche beginnt mit seinem Rücktritt für das Haus Carl Zeiss. Und Dr. Küppenbender selbst war es, der die Weichen für die neuen Entwicklungslinien gestellt hat. Er bereinigte den Komplex der Photo-technik und erweiterte den unternehmerischen Spielraum des Konzerns. Dr. Küppenbender, der am 23. Februar sein 71. Lebensjahr vollendet und zu den markanten Unternehmerpersönlichkeiten der Bundesrepublik Deutschland gehört, wurde im Laufe seines langjährigen Wirkens durch zahlreiche Auszeichnungen geehrt.

Einem Märkchen im Leben einer so bedeutenden Persönlichkeit, wie es Dr.-Ing. Heinz Küppenbender ist - seit 1903 Mitglied der Geschäftsleitung der Zeiss-Werke und Spindelträger der Carl-Zeiss-Stiftung - bildet die Verkörperung des 70. Lebensjahres, nach Abschluß des nachweisbarsten und am meisten ausgeprägten Reifealters, ein. Die technischen Höchstleistungen der Jahre 1927 zur Firma Zeiss, seine besonderen Fähigkeiten und die zu verantwortlichen Aufgaben, die ihm gestellt sind, sind es, die die Entwicklung moderner Kleinbild- und Mikrokameraarten an und wurde 1961 in die Geschäftsleitung berufen, wobei er unter der Leitung des Fabrikantenbereichs übernahm. Einen entscheidenden Fortschritt brachte die von Dr. Küppenbender erdachte und praktisch realisierte Lösung des Problems der Luftschwingungs- und der neuartigen Drehschneidung durch Verachslung mit dauernd rotierender Drehschneidung. Zu seinen Fachleistungen gehören u. a. die Machbarkeitserfahrungen sowie der Zusammenbau eines photoelektrischen Beilichtungs-

Presseklip: Küppenbenders 70-årsdag i 1971

Küppenbenders 40-års jubilæum blev fejret i New York, 1967

I familiens kreds har han da også udtalt: *'Det er noget af det værste, der kan ske for et menneske, at man er nødt til at slå et firma i stykker, som man selv har bygget op.'*

Det tyske finansmagasin 'Capital' var hurtigt ude med en måske lidt for urimelig kommentar: *'Manden er for gammel. Derfor er det kommet så vidt.'*

Küppenbender og Zeiss Ikon i Stuttgart gjorde dog alt for, at alle opsagte medarbejdere fik skaffet nye jobs.

Zeiss Ikon's misere faldt tidsmæssigt sammen med Heinz Küppenbenders 70-års fødselsdag. Året efter trak han sig tilbage og gik på pension.

Men den spændstige og altid aktive mand havde endnu mange års otium foran sig. Med begejstring besøgte han de Olympiske Lege og dyrkede selv flere slags sport, frem for alt ridning. Først i 1989 døde han 88 år gammel.

I dag er Heinz-Küppenbender-Strasse i Oberkochen opkaldt efter den mand, der mere end nogen anden har gjort byens navn synonymt med brandet Zeiss. ●

TESSARE
BIOTARE
SONNARE
BIOGONE
TRIOTARE
fünf Namen

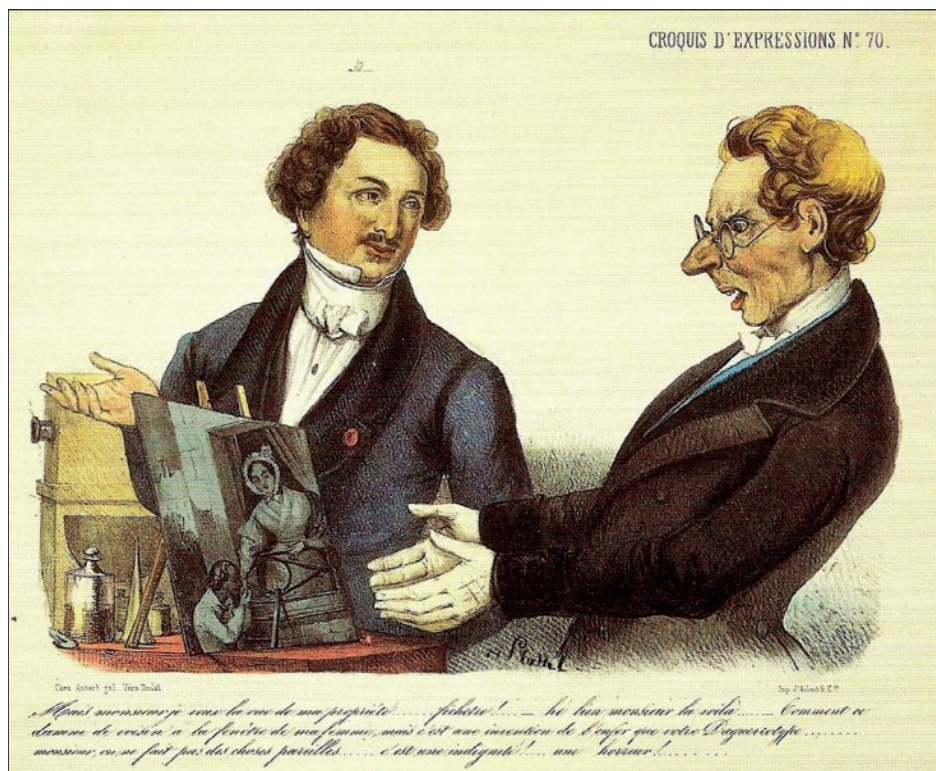
Ein Begriff
ZEISS

Honoré Daumier

(1803-1879)

Flemming Berendt

Min herre Dguerre, jeg vil sige min mening - fy for fanden - og det der - hvordan kommer den fordømte nabo hen til min hustrus vindue - Deres daguerreotypi er en helvedes opfindelse - man bringer ikke sådanne sager frem i lyset - det er en fornærmelse - en skændsel!

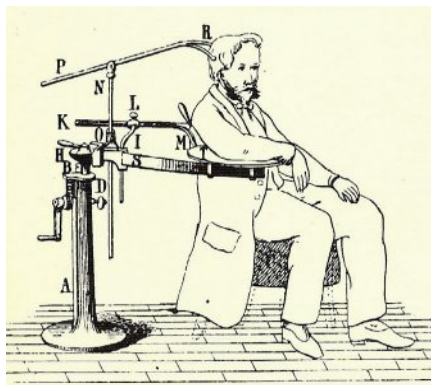
Honoré Daumier

Daguerre's opfindelse af fotografien gjorde det muligt at fastholde en begivenhed ved hjælp af kemi og lys. Det måtte naturligvis udløse forskellige reaktioner fra de udøvende kunstnere, kunstmaleren Paul Delaroche udbrød panisk: *Fra denne dag er malerkunsten død!*

Kunstnerne oplevede, at deres metoder til at fremstille på, langsomt ville uddø. Deres billeder havde til alle tider været et bidrag til samfundets fornyelse, kræfter som kunne få katastrofale følger for hele nationer. I lyset af dette var der kunstnere, som tog til genmæle i form af ironiske bemærkninger og ikke mindst frembringelse af karikaturer. En af de mest berømte var den franske billedkunstner Honoré Daumier. Hans 'billede journalistiske' gravure og litografier latterliggjorde fotografiets kemisk-mekaniske frembringelse. Sjælen og følelsen var frataget den billedelige gengivelse.

Den 31-årige fattige kunstner Daumier følte at denne nye 'kunstart' gik de etablerede kunstners metier for nær.

Louis Daguerre's opfindelse kritiseres, latterliggøres og bliver genstand for spot og spe. Karikaturens anekdotiske form gør tegningerne latterbefriende og let forståelige. Litografierne afslører præcist de latterlige og uforståelige besværligheder, som var forbundet med 'aftagning' af et daguerreotypi.

Den tyske avis Leipziger Stadtanzeiger skriver klart og tydeligt hvad deres mening er om denne usandsynlige opfindelse:

Forsøget på at fikser et flygtigt spejlbillede er ikke kun en umulighed – det har grundige tyske undersøgelser vist - blot tanken derpå er blasfemi. Gud har skabt mennesket i sit eget billede, og ingen mennesker kan fremstille en maskine som kan fikser billedet af Gud... Den som forsøger sig på sådanne ting må i sin overmod anse sig selv mere vis end verdens skaber.

Vi må virkelig undertrykke hvor ukristelig og djævelsk forfængelighed hvis alle og enhver kunne fremstille sit eget spejlbillede for ussel mønt og mangfoldiggøre i dusinvis. Dette skulle føre til en sådan masseepedimi af selvkærlighed at menneskeheden skulle blive gudløs og tom.

Hvis dette overhovedet skulle være muligt, da ville mænd som Arkimedes eller Moses allerede for længe siden have gjort dette. Men da disse vise mænd ikke kendte nogen metode til at opfange spejlbilleder, da må man betragte franskmænden Daguerre, som vil berømme sig af sådanne utrolige gerninger, som den største af alle narrer - ligesom hver og én i Tyskland, der tror på sådanne vansinnige opfindelser må betragtes som den største af alle æsler.

Vittighedsbladet Charivari i Paris skriver den 30. august 1839:

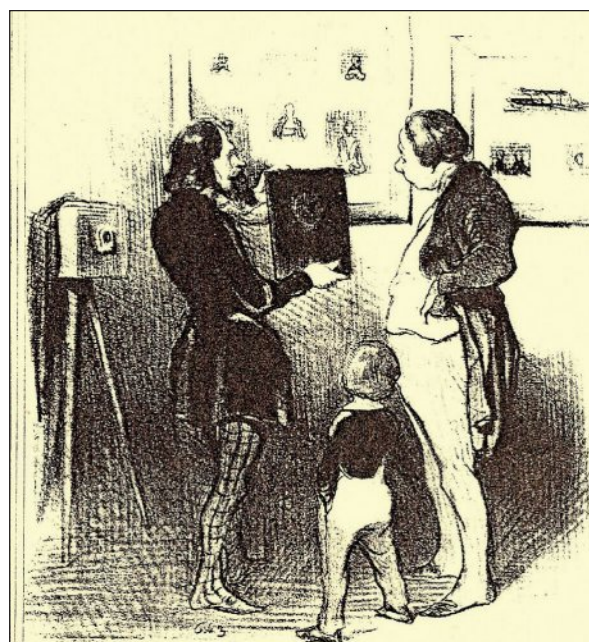
De ønsker en gul sol, den giver dem en sort. De

ønsker et grønt træ, den giver dem et sort. De ønsker en lilje eller en rose i farver, den giver dem en sort lilje og en sort rose. Dem som elsker sort vil blive henførte.

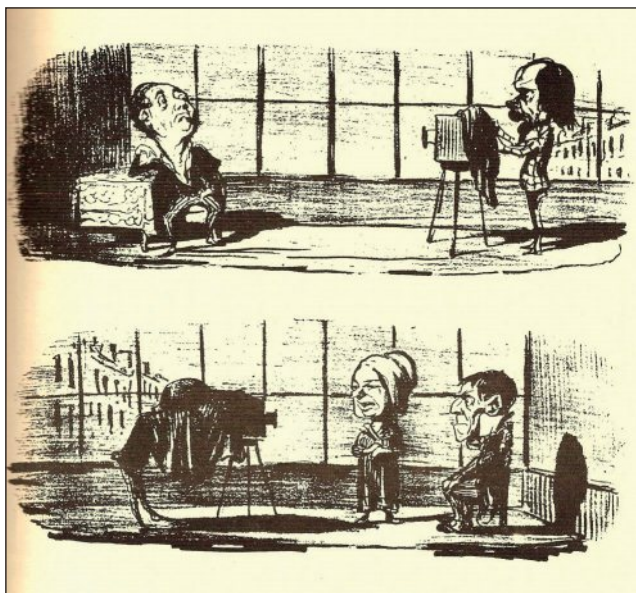

Tålmodighed er en dyd!

Kun et år efter offentliggørelse af daguerreotypi processen, hentyder Daumier til den lange eksponeringstid for den nymodens opfindelse. 2. juli 1840

Provinsoen bliver præsenteres for resultatet af en 'aftagning'. 1844

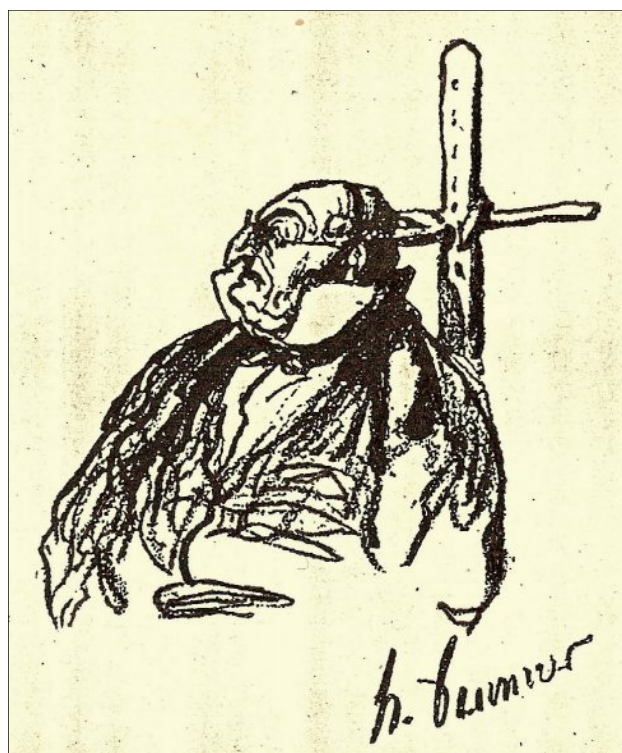
Den kultiverede og ukultiverede poserer for fotografen. Daumier hentyder til ordsproget 'Tålmodighed er æslets dyd', han foragter de poserende mere end fotografen. Marts 1844

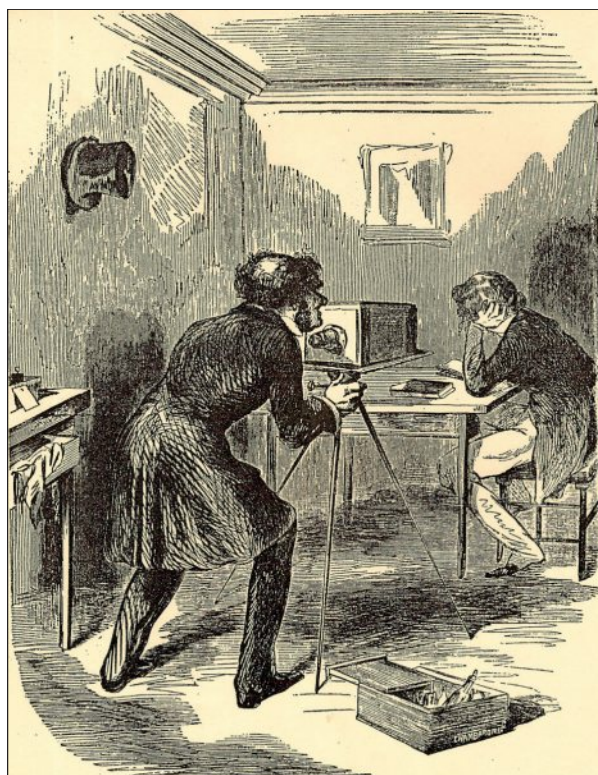
Bekvem position, for at få et smukt daguerreotypipor-
træt.
Hovedholderen var i begyndelsen absolut nødvendig
for at undgå rystelser ved den lange eksponeringstid.
Vittighedsbladet Le Charivani 24. juli 1847

Fra 1830'erne var Daumier en af tidens betydeligste observatører ikke kun indenfor politik, statsforvaltning og forvaltning af retsvæsenet. Borgerskabets ubændige trang til at sole sig i egen selvforherligelse blev hudflettet af hans skarpe pen. Billedet af fotografen og ballonskipperen Felix Nadar er en ren fuldtræffer. Forsøget på at fange hele

verden med sit kamera. Man fornemmer kunstnerens kærlighed til almindelige mennesker som er omgivet af en tidsånd fra overgangen mellem kongedømme og demokrati, hvor netop fotografiet kommer til at være en afgørende samfunds faktor..

En bekvem position, giver et smukt daguerreotypi, 1847

Min herre - jeg ser kun profilen af Dem!
Det gør ikke noget, portrættet er til min fader, han vil blot se, at jeg ikke spilder tiden i Paris

Hovedholderen: En ny metode til at opnå yndefulde stillinger af fotografiet. 1847

Honoré Daumier's beskedne antal karikaturtegninger, der beskæftiger sig med fotografiets opfindelse, viser en forbløffende evne til ikke at latterliggøre attityder, men tværtimod være forstående overfor den mistro og uvidenhed omkring fotografens ejendommelige fremtræden for at få kundernes opmærksomhed uden at det virker latterligt. Der er lang vej frem til det psykologiske portræt.

Den herre parlamentsmedlem lader sig fotografere til sin landlige valgkreds med spade og vandkande. 30. januar 1865

Nadar løfter fotografiet op til kunstens højder. 25. maj 1862.

På litografiet ser man den nye kunststarts navn med store bogstaver på tagene

Kære kone, her er mit daguerreotypportræt! Hvorfor ikke et af mig? Du er og bli'r en egoist

Er fotografen sikker på at 'maskinen' kan opsluge mig?

Salon Martinet 22 r. Coura et A. r. Prouve

Salon Beethoven 25 r. Parat P. L.

UN AMATEUR — Mais quel est donc ce tableau on n'y voit rien que du noir ?
 LE CRIEUR — C'est l'empereur Soutouque tiré au daguerreotype

*En kunde: 'Men hvad er det dog for et maleri?
 Det hele er jo sort!'
 Auktionarius: 'Det er kejser Zuluk's portræt i daguerreotypi!'*

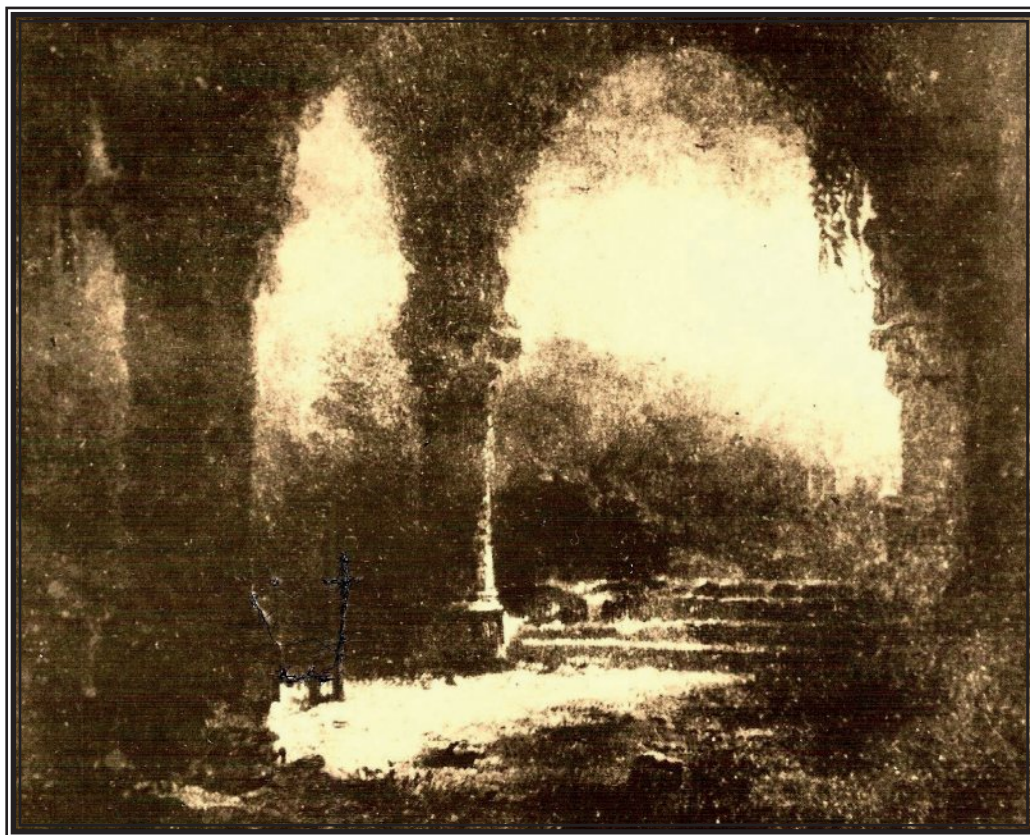

— Vous agrandirez ma décoration, ie payerai un supplément !

- ' Vær venlig at forstørre min orden, jeg skal nok betale ekstra!'

Var det Joseph Nicéphore Niépce eller Louis Mandé Daguerre som opfandt fotografiet ?

Flemming Berendt

*Måske verdens første fotografi udsigt fra Skt. Anne kirke i Kew udenfor London.
Billedet er optaget af Niépce i 1827, med titlen Clair de Lune*

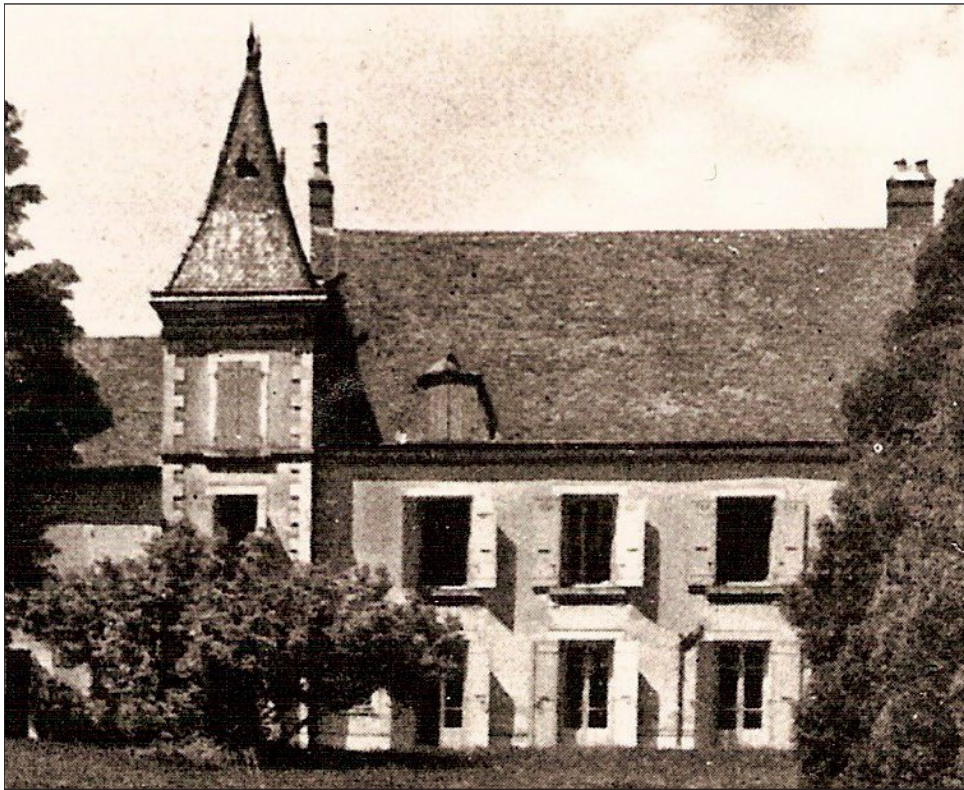

*Nicéphore Niépce
1765-1833*

På en konference i The National Media Museum i Bradford, England i 2010 har man udført en teknisk analyse under ledelse af Getty Conservation Institutes forskere Dusan Stilik og Art Kaplan har påvist, at fire af de fotografiske arbejder som Niépce betegnede som Heliographie (tegnet af solen) og fremviste for The Royal Society i London i 1827, er ægte fotografier.

Det mest interessante billede har titlen Clair de Lune. Det har vist sig, at billedet er en fotografisk optagelse uden ætsningsproces. Kan det mon være en ukendt proces udviklet af Niépce?

Vi taler om en tinplade påsmurt harpiks, som er opvarmet af lavendelolie der er med til at fæstne billedet til pladen. De fire billeder er de eneste eksempler fremstillet ved denne proces.

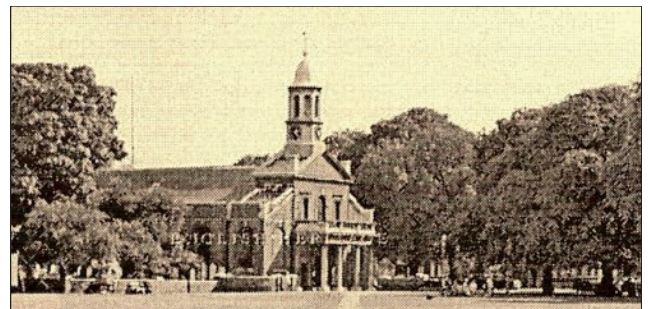

Niépce's landsted La Maison du Gras

Ifølge forskerne har deres forskningsresultater kastet nyt lys over fotografiets tidlige historie. Det er blevet muligt at skabe et mere korrekt billede af, hvorledes Niépce arbejdede. De undersøgte billeder blev udsat for ikke-desktruktiv Fourier transform infrarød spektroskopi (for at identificere de organiske komponenter i billedemulsionen) samt med røntgen-fluorescens spektroskopi for at bestemme pladernes kemiske komposition. Ved hjælp af digital mikroskopi afslørede detaljer i selv billedstrukturen. De omtalte billeder blev af Niépce beskrevet som: *Les Premiers resultats obtenus spontanément par L'handling de la Lumiere*.

Fra breve og andre skriftlige dokumenter har vi en levende beskrivelse af Nicéphore Niépce's 5 måneder lange ophold i England for at besøge sin meget syge bror Claude. Niépce ankom til byen Kew et stykke udenfor London i efteråret 1827, hvor han kom i forbindelse med den berømte blomstermaler og botaniker Francis Bauer, som boede i byen. Niépce var også meget kyndig indenfor den botaniske videnskab og disciplin. Niépce betroede ham i sine fotografiske eksperimenter. Francis Bauer tilskyndede ham til at udarbejde og fremsende en beskrivelse om emnet til kong George IV og Royal Society i London.

Beretningen, som er dateret den 8. december 1827, var bilagt prøver på hans Heliografier. Disse dugfriske og usædvanlige billeder blev nøje studeret og videnskabeligt underlagt forskellige teststudier. Under denne periode var der personlig kontakt

Sct. Anne kirke i Kew

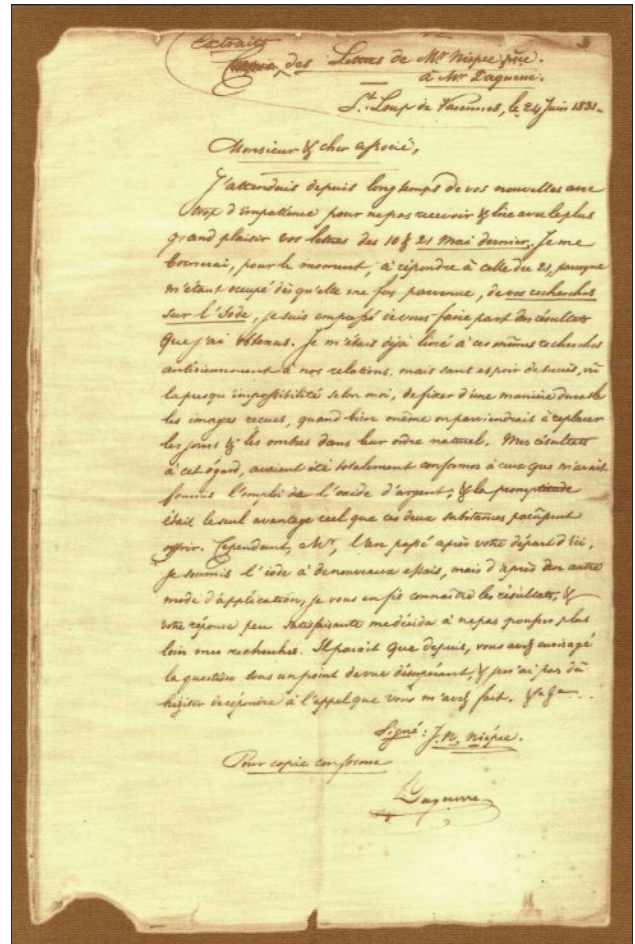
mellem Niépce og to af de tre videnskabelige eksperter, sir Everard Home og E.H. Wollaston. Disse møder og samtaler var arrangeret af Francis Bauer. Efter en rum tid blev den skriftlige beretning og prøverne på Niépces Heliografier tilbageleveret. Ifølge forskellige skriftlige udsagn skulle årsagen være, at den forsigtige Niépce's beretning kun indeholdt almindelige beskrivelser uden videnskabelige og specifikke tekniske data. Da han tilsyneladende ikke var villig til at afsløre videnskabelige enkeltheder om sin proces og opfindelse, mente de videnskabstekniske herrer i Royal Society, at man ikke havde fået tilstrækkelig

videnskabelig bevis for, at hans Heliografier kunne betegnes som fotografier. Inden Niépce rejste tilbage til Frankrig overleverede han de omtalte billeder til Francis Bauer.

Herefter gik Niépce over til at eksperimentere med forsøvede kobberplader. De sjældne Heliografier blev 'genfundet' i 1952 af den amerikanske fotohistoriker Helmuth Gernsheim. Tre af de fire billeder som blev undersøgt befinder sig i The National Media Museums Royal Photographic Society samling.

Nicéphore Niépce og Louis Daguerre underskriver deres samarbejdsaftale i 1829.
Th. Louis Daguerre og Fox Talbot

Brev fra Daguerre til Niépce, 1831

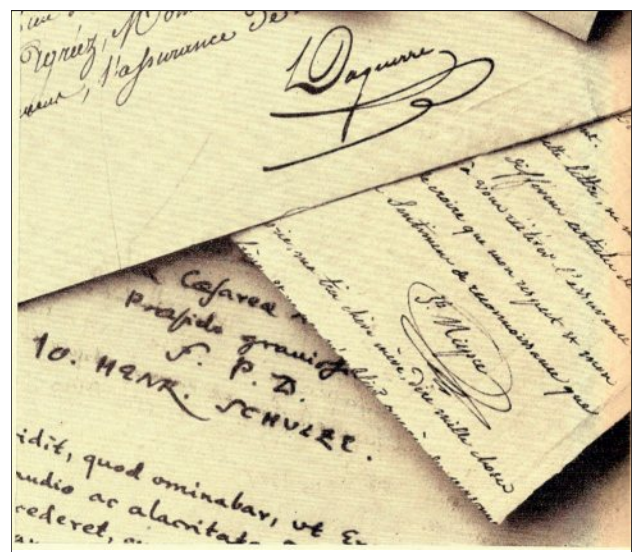
Det fjerde blev anbragt i 'The Harry Ransom Center' i University of Texas, USA.

I 1829 indgik Niépce i et samarbejde med Louis Daguerre, et samarbejde som varede indtil Niépce's død i 1833.

Fox Talbot fremsendte sin beretning til Royal Society 'Om kunsten at lave fotografiske tegninger' den 31. januar 1839.

Hvis de nuværende tekniske undersøgelser holder stik, må man vel konstatere, at den første fotografiske optagelser er fra 1826-1827.

Fox Talbot's negativproces som kunne mangfoldiggøres blev præsenteret i 1835 og Louis Daguerre's daguerreotypiprocess offentliggjort i 1839. ●

Korrespondance mellem Niépce og Daguerre

BILLEDGRUPPEN

Gerhard Ryding

Mødedato: 9. februar, 8. marts & 10. maj 2012 kl: 19:30

Østerbrohuset Århusgade 103, København Ø.

Torsdag 9. februar Emigrantfotografier

Vi indleder med at fortælle om de seneste fund. Redaktøren søger de MINDSTE billeder I måtte have i samlingen

Aftenens foredragsholder Ann Vibeke Knudsen fortæller om sit arbejde med dansk fotografers arbejde i Amerika inc. Sydamerika.

En lille serie billeder vises optaget af danske fotografer som drog mod Vest for at finde lykken. Gæster er altid velkomne!

Torsdag 8. marts

Hvem er de, på de ældgamle familiefotografier?

Dette spørgsmål satte Philip Kofoed i gang med at se på, hvordan fotografernes kartoner i det mindste fortæller om tid og sted. Kender man begge dele, med rimelig præcision, lettes arbejdet med at få sat navne på billederne. Med udgangspunkt i de bornholmske fotografer, som P.K. har arbejdet med, fortælles om metoder til at 'spore' fotografierne, og hvordan man kan datere deres fotografier.

Fotografer/fotografier fra det øvrige Danmark vil også blive inddraget i foredraget

E-mail: mig@philip-kofoed.dk

Torsdag 10. maj

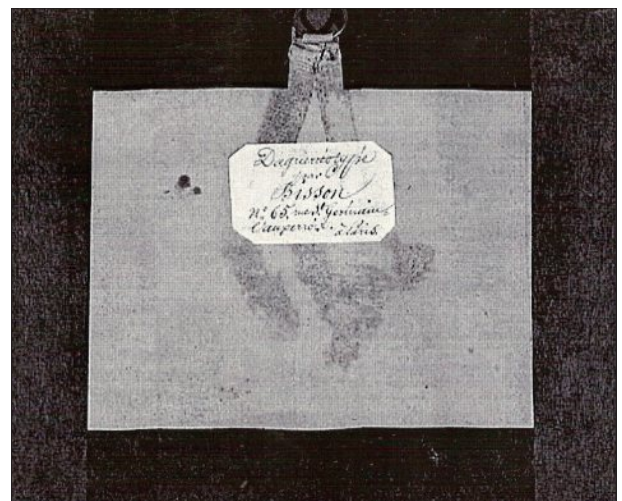
Forårshygge-møde hvor der efter 'runden' vil blive forevist en serie billeder der fremmer forårshumøret.

KØB - SALG - BYTTE

Tak for en god sæson med livlige debatter og en mængde øjenåbnere!

Under sloganet: Foto ingen fremtid uden fortid!

Daguerreotypi fra 1841-42 'aftaget' af den franske daguerreotypist Louis Auguste Bisson (1826-1900)

Det meget velbevarede daguerreotypi forventes at indbringe en mindre formue

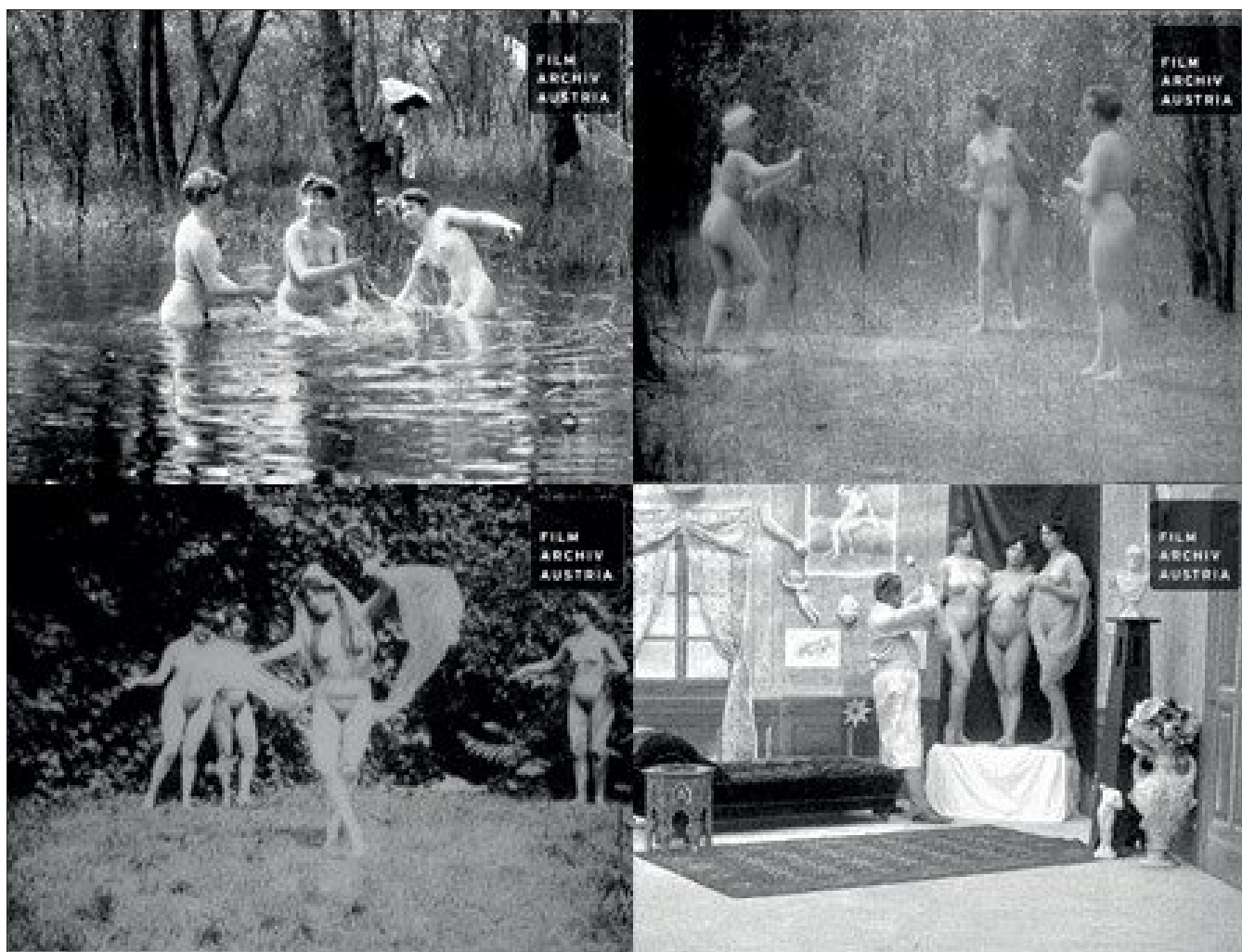
Ny rekord

Et fotografi af floden Rhinen optaget af fotografen Andreas Gursky i 1999. Auktionshuset Christi's i New York beskriver billedet: *et platonisk ideal af vandmasser som de navigere gennem landskabet.*

Hammerslag dkr. 23,5 millioner.

Den europæiske filmportal EFG er nu åben

Mogens Svane

Fire kortfilm fra filmselskabet Saturn i Wien

EFG tilbyder alle med internetforbindelse adgang til materiale som f.eks. 23.390 film og filmklip samt mere end 350.000 billeder og dokumenter.

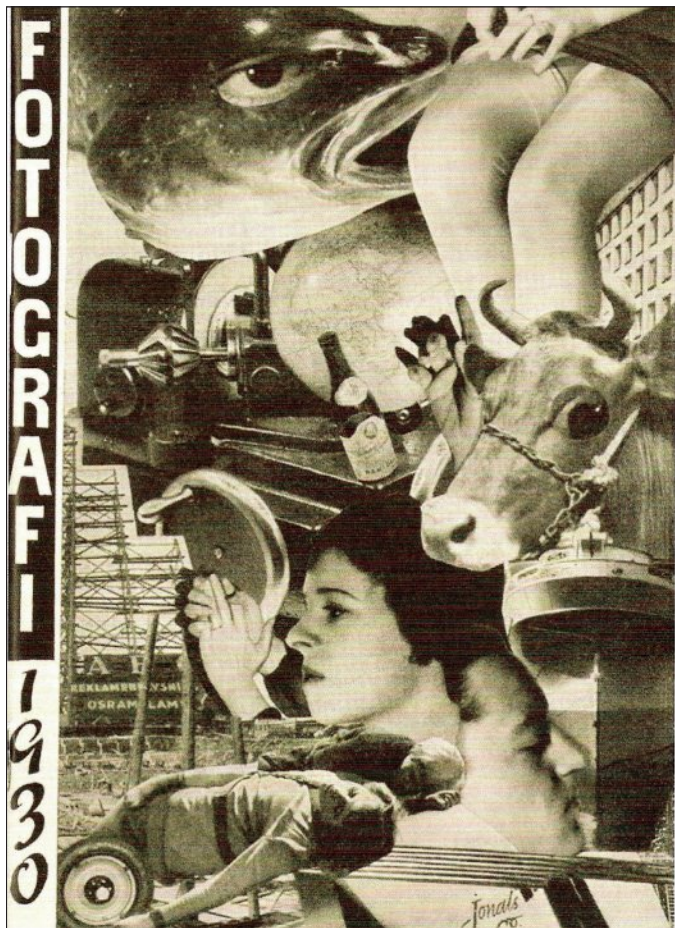
I september forventer man at passere 5000.000 digitaliserede film, billeder og tekst fra de første levende billeder til de nyeste dansk spillefilm. Gå ind på **www.dfi/efg** og få en uddybende forklaring.

Den østrigske filmkunst var bogstaveligt født nøgen. Dansk film havde heller ikke skudt mange løver og isbjørne, før Asta Nielsen foldede sig ud i sin erotiske gauchodans med Poul Reumert, der blev dansk films største tidlige eksportsucces, et erotisk melodrama om hvid slavehandel. EFG bestræber sig på at blive den visuelle indgang til den europæ-

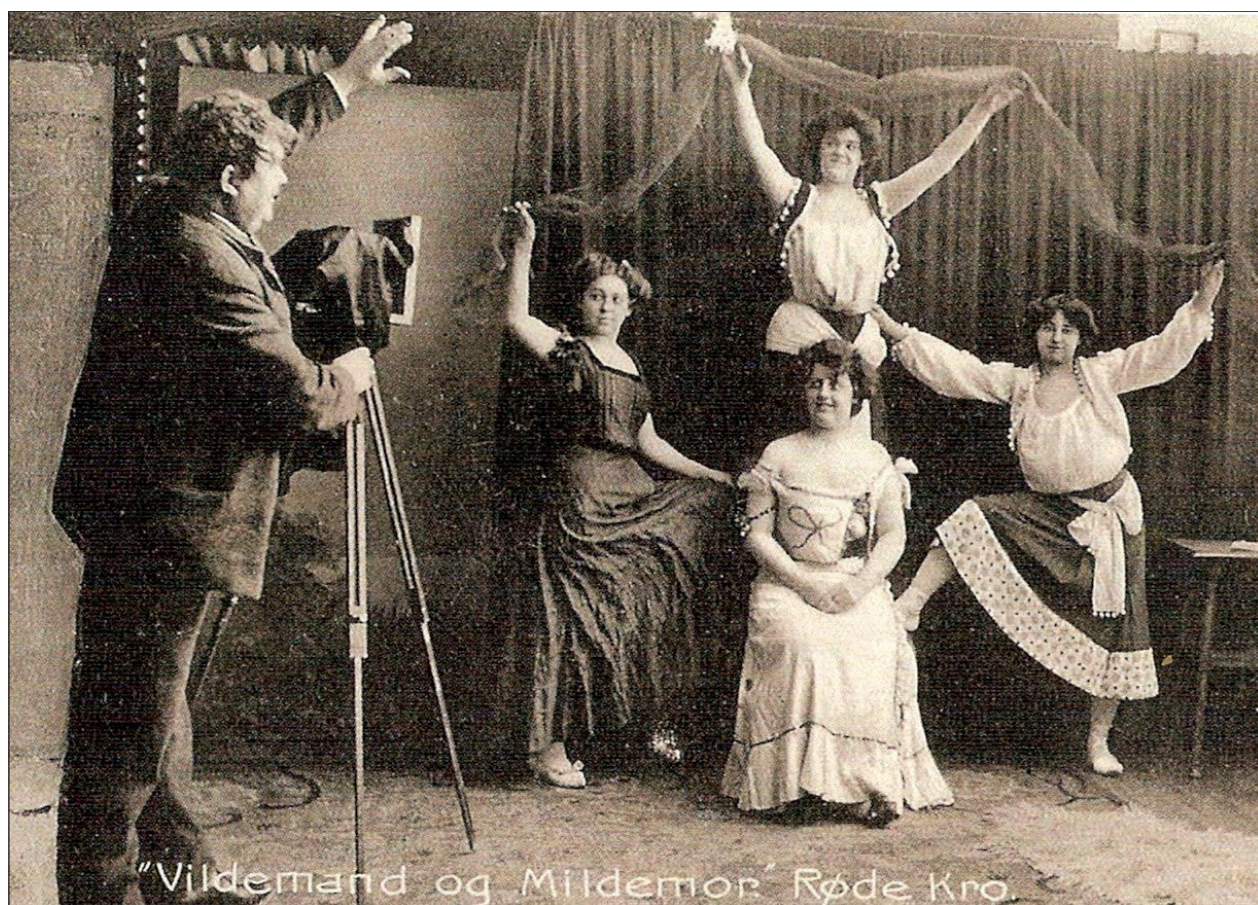

iske film- og kulturarv og til de skatte, der befinder sig rundt omkring i de 15 forskellige filmarkiver med begivenheder, der har præget Europa siden de første levende billeder så dagens lys i 1895.

**EFG-portalen www.europeanfilmgateway.eu
DFIs sider om EFG: www.dfi/efg ●**

1930'ernes overflod og armod

"Vildemand og Mildemor" Røde Kro.

Vor fortid kan opleves her & nu

Københavnsliv

*

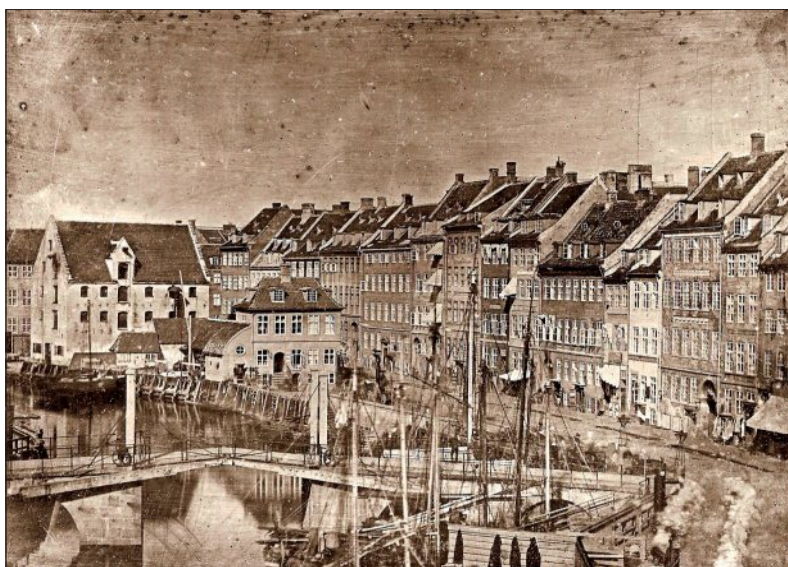
Gammel Strand

*

Byens bugge

Brevpresse med udsigt til Børsen

Her bosatte sig de første københavnske indbyggere under Absalons tid

Loppemarkedet på Gammelstrand har en tradition, som går helt tilbage til 1857, hvor pladsen blev udlagt til fisketorv og kludetorv, dengang loppetorv. Almindelige brugte gangklæder, fodtøj og linned i skøn forening med galanterivarer. Torvet var et naturligt supplement til Det Kongelige Assistenshus grundlagt i 1688 for at *komme de fattige til undsætning - lån mod rentebetaling!*

Stedet blev allerede daguerreotypieret af den franske daguerreotypist Neuborg, som også forevigele Bertel Thorvaldsen. Stedet har igennem tiderne tiltrukket fotografer, amatører og især stereoskopfotografer. Skovserkonerne var et levende billede på et folkeliv, hvor de kappedes om at faldbyde deres fisk til 'folkelige' priser.

Billederne er hentet fra Registrant over Danske Stereoskopbilleder, hvis 15.000 billeder er en guldgrube af topografisk dokumentation..

Skovserkonerne var stolte over deres fisk

At flå en fisk kræver håndelag

Så yndigt som i maj

Frød Riise. fot.

KØBENHAVN.
Vimmelskiftet 42.

KØBENHAVN
Vimmelskiftet 42.

Frød Riise. fot.

En smuk solrig dag på Gammel Strand

Der handles kvikt med de friske fisk

KJØBENHAVN OG OMEGN.

PETER L. PETERSEN,
KJØBNINGEGADE 64, HJ. AF KULTORVET.

Hr. og fru Peter Elfelt betaler for deres fisk

Et af Peter Elflet bedste fotografier af Gammel Strand

BOG & UDSILLINGSOMTALE

Flemming Berendt

Verdens ældste mørkekammer 1840-1855

I april 2008 offentliggjorde Objektiv et mørkekammer og laboratorium, som havde stået urørt i en ejendom i 150 år. Petiot-Groffier (1788-1855) var amatør fotograf og eksperimenterede med udvikling af daguerreotypprocessen få kilometer fra Niépce's ejendom, hvor fotografiets vugge stod (Objektiv nr.119/2008).

Det er lykkedes at fremskaffe to fotografier, som viser hvorledes genopstillingen vil blive i Niépce's ejendom i Chalon-sur-Saone. ●

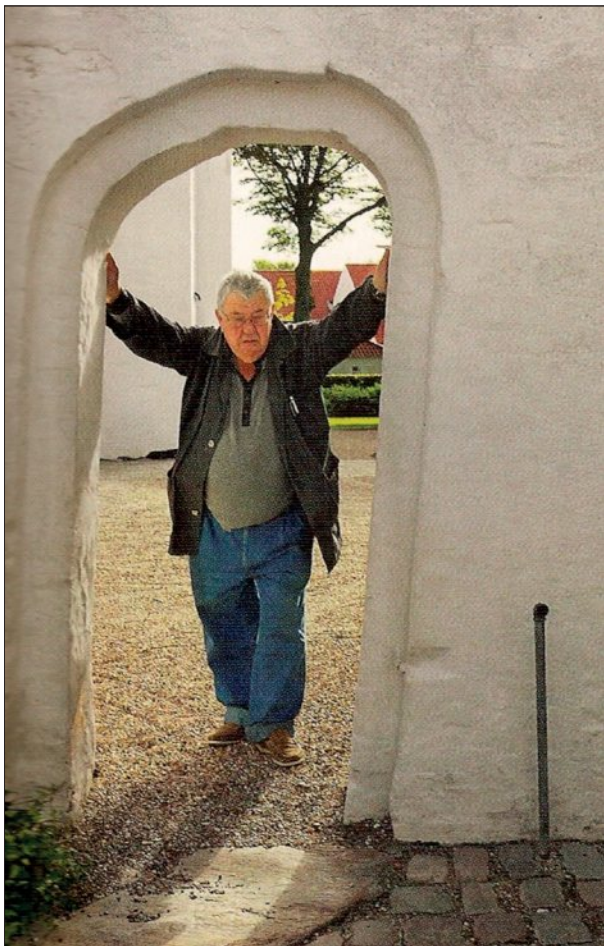
Da døren åbnedes til dette syn, skriver Pierre Mahè fra Niépce Museet: Jeg vidste ikke, hvor jeg skulle se hen, der var hundredvis af flasker med kemikalier, mange fyldte. Hundrevis af bøger, fotografier og apparater

Endnu et glimt af hidtil ukendte kemiske substanser, teknisk udstyr som stativer, håndlavede opstillinger til brug for arbejdet med den utrolig vanskelige daguerreotypiproces. Man forventer, at der vil gå adskillige år, før arbejdet er udført og pengene i hus til virkeliggørelse af Niépce-Museets udvidelse

En samling af samtidig fotografisk litteratur, og afhandlinger, men ikke mindst hidtil ukendte dokumenter

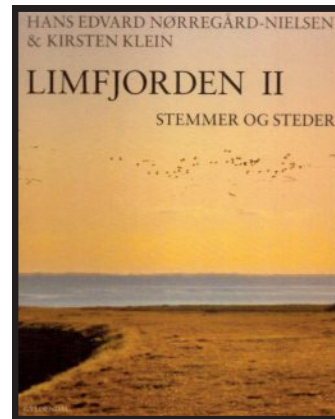
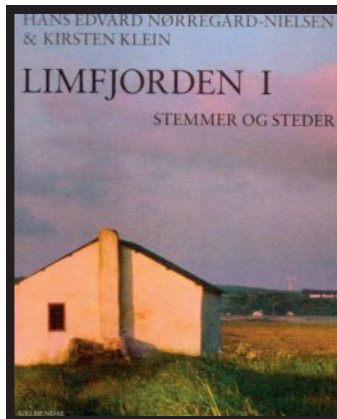
Hans Edvard Nørregård-Nielsen

Limfjorden I-II
Stemmer og steder
Hans Edvard Nørregård-Nielsen & Kirsten Klein.
Format 26,5x29,5cm. Indbundet .
407 sider fotos i s/h & farve.
Indlagt DVD: JJ Film Aps
Kr. 399,95.
ISBN 978-8702-08276-0
Gyldendal 2011.

Hvis man er beredt på en besøgsrejse hos Danmarks største digtere: Jeppe Aakjær, Blicher, Sandemose, Thøger Larsen, Hans Kirk og Johannes V. Jensen m.fl. Så er persongalleriet på plads og vejen åbnet for kunsthistorikeren Hans Edvard's fortidige og nuværende vandring eller rettere behagelige sejltur med skonnerten Mira.

Kaptajn og mandskab er klar til den mest vidunderlige tidssejllads gennem Limfjorden. Fotografen Kirsten Klein har med sit skarpe øje og sans for ur- og nutidens danske landskaber, fastholdt de fleste motiver i 'herrens' egne sort/hvide øjne.

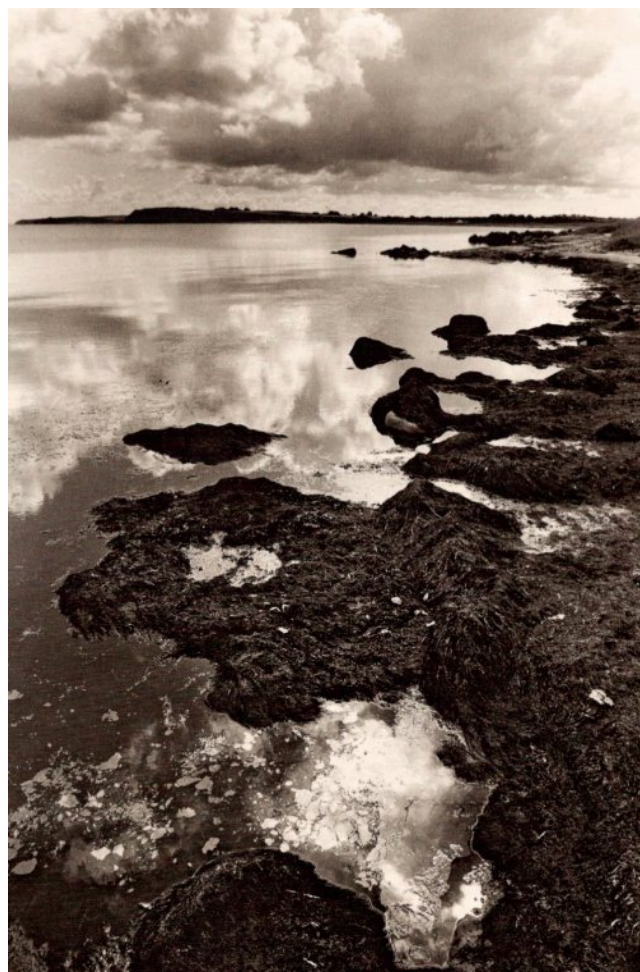
Et storslået værk som vil række langt ud over vor tid i et vidunderligt levende sprog. Et poetisk talent har i 3 år mestret at holde dampen oppe trods en alvorlig sygdom.

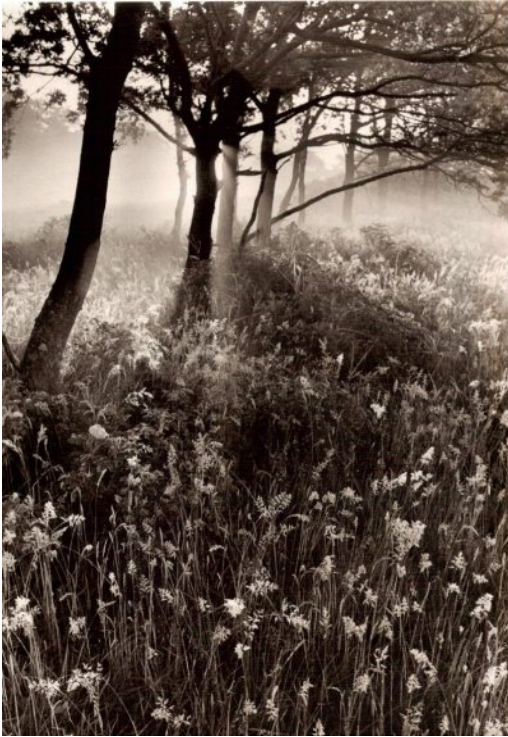
Bøgerne indeholder tillige en lang række af samtidens smukkeste malerier skabt af tidens førende malere.

Reproduktionen af samtlige illustrationer er sat med største ekspertise og hensyntagen til opsætning og det skriftlige indhold

Det kolossale tekst og billedværk til under halv pris vil nok være den bedste gave under juletræet i 2011.

Fegge Klithals efter storm i ,2009

Morgen ved Ørding, 1999

Vindformede Tjørn ved Langstedhuller, 2008

Vejen fra stranden til Forstov Bakke, 2010

Vejen til Sønderskov, 2008

Biskop Adam af Bremen fortalte om vejene op gennem Jylland i året 1075:

Nok er en del af Germanien dækket af skrækkelige dybe skove, men Jylland er dog langt den mest grufulde landsdel, og man undgår gerne området. Til lands på grund af mangel på korn, til vands på grund af faren for sørøvere. Jylland er næsten ikke opdyrket nogensteds og næsten ikke egnet til menneskelig beboelse. ●

TILBUD

Dansk Fotohistorisk Selskabs medlemmer tilbydes biografien om Palle Fogtdal til favoritpris.

En spændende beretning om et livsarbejde med at skabe en stribe af tidens mest kendte tidskrifter.

Normal pris kr. 299,00.
Der gives 100 kr. i rabat til vore medlemmer.

Gratis forsendelse ved direkte bestilling fra forlaget
pr. email:
Forlaget@pallefogtdal.dk

Lørdag 5. november

Selskabets efterårs loppemarked og anvisningssalg blev trods den korte annoncerede anvisningssalg-liste om ikke en kassesucces, så fik de fremmødte købere i mange tilfælde gode køb til rimelige priser.

Et defekt Wonder Photo Cannon (ferrotypikamera) blev hentet i hus for kr. 500,00. Nogle smukke og sjældne tissue-cards fra bl.a. Bordeaux indbragte kr. 400,00. Et velholdt panoramakamera Global-Horizont skiftede ejer formodentlig for kr. 550,00. Et Graflex Speed Graphic med udstyr blev afhændet for kr. 1.600,00. Den gode stemning var også med til, at den samlede omsætning lød på kr. 10.045,00! Den hyggelige og afslappede stemning var som sædvanlig dominerende. Vel mødt til juleanvisningssalget.

Som sædvanlig var der et rigvaldigt sortiment af gamle fotografiske håndbøger

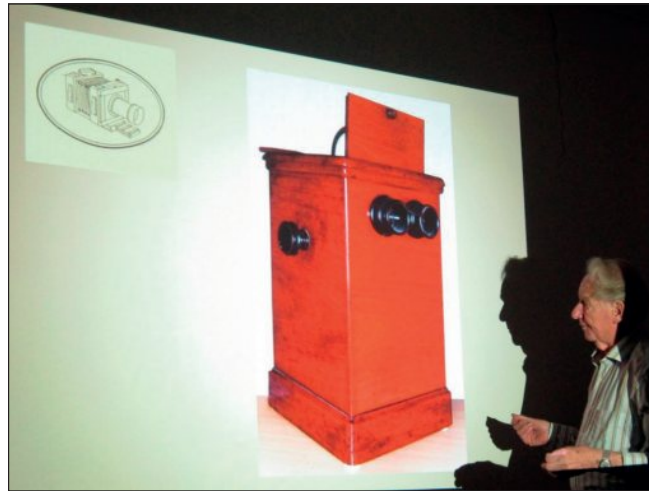
Anvisningssalgslisten til lørdag d. 05.11.11 i København			
Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den arifitære tilstandstegnelse. Køber og sælger erklærer hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med adskillige kort som sælger. Kredt gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postopråkning. Den, der afgiver bud for trediemal hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, Hedehusene Tlf. 33 21 43 67 e-mail: leif.gj@webspeed.dk Kommissionsbud modtages indtil 2 døgn før anvisningssalget.			
Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit
1	Morgan & Lester: Leica Manual (1942) og Kisselbach: Leica		30
2	Eastland: Leica R Compendium og Leica R-objektiver samt Lager: Leica Literature		40
3	3 stk. Kodak gelatinefilterholdere 75x75 og 50x50 samt diverse Kodak gelatinefilter		10
4	Ihagee/Exakta stort bælgudstyr		50
5	4 stk. fotobøger, bl.a. Freytag: Contax Praxis		10
6	5 stk. glas-stereodias: Paris	200	240
7	1 stk. glas-stereodia: Stockholm (Ferrier & Soulier)	50	130
8	3 stk. glas-stereodias: Paris	150	150
9	Stereobetrager "PERFECSCOPE" (træ)	B	180
10	Stereobilleder: Brighton med dannebrog, Alexandra's bryllup 1863	50	50
11	Stereobilleder: Pyramids of Dashour, Egypt (Frith)	50	150
12	3 stk. stereobilleder: Boerkrigen (Underwood)		50
13	2 stk. tissue-cards: Pius IX + San Angelo i Rom		50
14	4 stk. tissue-cards: Bordeaux, Lucerne, børn, Jugement dernier	200	400
15	5 stk. diverse spændende udenlandske stereobilleder		190
16	Zeiss Ikon Ikonflex Ila, m. Tessar 3,5/75 og Synchro Compur	300	400
17	Bing laterna magica (original skorsten / uden brænder)		30
18	Agfa Billy I (1927), m. Igetar 8,8		10
19	Home Kodascope Eight (8mm. fremviser i org. emballage)		60
20	16 mm Nizo fremviser plus nogle fremkaldte småruller og en splejser	C	10
21	Wonder Photo Cannon (ferrotype camera), defekt, uden objektiv m.m.	C	500 500
22	Samling Contax/Zeiss/Novoflex brochurer samt Contax/Zeiss reklameskilt		20
23	Samling Leitz/Leica brochurer		50
24	4 bøger om Agfacolor		5
25	Rodekasse		50
26	Miiltz/Tillmanns: Leica Fotoschule samt Leica Lens Book		10
27	Canon FD 135mm 1:3.5 S.C. (som ny)		80
28	Canon FL 50mm 1:1.8		50
29	Zeiss Ikon Contaflex i original æske + brugsanvisning og nærlinser	300	300
30	Subminiature Steky Model III B, m. Riken Stekinar 1:3.5 F=2.5cm	400	480
31	Ilford Multigrade filtersæt m. div. holdere		5
32	Ilford Multigrade filtersæt kvadratiske 7.6 X 7.6 cm i trææske		5
33	Æske med sort/hvid råfilm, flere typer		40
34	Æske med div. film, mange farvefilm		60
35	Panoramakamera GLOBAL-H (= Horizont), m. søger		550
36	Flash: Multiblitz Press Universal (virker på lysnet / tvivlsom med accu)		10
37	Rollei 35 (krom, Made in Germany), m. Tessar 3,5/40 og Rollei blitz		320
38	Kodak Vestpocket autographic, m. griffel		40
39	Messingoptik: Cooke Anastigmat 8/280, Series V		280
40	Agfa Karat, m. Igestar 6,3/5cm. og BT		40
41	Closter IIA, m. Mizar 4,5/50 og BT		130
42	ALTIX IV, m. Trioplan 2,9/50 og BT		10
43	Zenit 3 (kyrill. bogstaver), m. Helios-44 2/58		50
44	"Objektiv" nr. 26, 27, 28, 29 + prøvenummer (1981-82) + div.		40
45	Hensel Expert Basic 500 studieflash m. softbox og Manfrotto stativ		500
46	Sæt af Popular Flash 1 master, 3 Slave + filtersæt		40
47	Kenlock R55 Shutter Release, Uudpakket, samt 4 flash heriblandt Nikon SB18		20
48	Ernemann Heag OO i original emballage og med træstativ		220
49	Minolta 7s i flot stand med brugsanvisning og Cullmann ministativ		70
50	Bog med 34 stk. stereobilleder fra Tyskland, Frankrig og Schweiz og diverse glasnegativer		50
51	Rodekasse m. 135mm 2,8mm Soligor(Nikon), 35mm Topcor, Box kamera, flash m.m.		110
52	Gevaert 8mm småfilm m. Angenieux objektiv og 6 stk. klappkamera i blandet stand		110
53	Clarus Model MS-35 med Wollensak 50mm 2,8 Velostigmat		160
54	6 stk. Lysmåler, Gossen Sixtomat, Ikophot m.m. Alle virker		90
55	Zeiss Nettar 515, m. 1:6,3 75mm Anastigmat og Ikonta 521 m. 1:6,3 75mm Anastigmat		50
56	Zeiss Contaflex m. Pantar 2,8/45 mm og Contina Ila m. 2,8/45mm Novicar Anastigmat		60
57	Graflex Speed Graphic, m. Ektar 4,7/127, 2 blitz, 3 pladeholdere m.m.		1600
58	Graflex Tele-Optar 5,6/38cm. samt Graflex/Hasselblad-adapter		200
59	Schneider-Kreuznach Angulon 6,9/90		350
60	Bog: "Graphic Graflex Photography"		10
61	3 stk. diverse småfilmskameraer og brochurer		5
62	No.4 Cartridge Kodak, m. Rapid Rectilinear, uden bagstykke	B-C	160
63	Kodak Filmplate Premo, m. Kodak Anastigmat 6,3/170 + pack adapter		460
64	4 stk. fotokataloger		5
65	Certo 9 x 12, m. Steinheil doppelanastigmat 5,4/13,5 og Compur		70
66	?-spejlkamera med polaroidbagstykker		320
67	Ernemann box (6,5x11)	B-C	20

Et sjældent Wonder-kamera i selskab med den moderne teknik

Et flot udvalg af fotografika

Flemming Berendt fremviser en stereoskopbetragter til 300

'Nellerødmandens' gamle værksted

Det smukke håndfremstillede værktøj

Alt fremstillet efter en bog fra 1864

Åbne døre til 'Nellerød' manden

Berit Aagesen

Flemming Berendt, redaktør af tidsskriftet for Dansk Fotohistorisk Selskab Objektiv, fortalte den 27. september om Jens Poul Andersens lange og spændende liv. Blandt andet om det livslange venskab med Danmarks første filmpioner Peter Elfelt.

Efter besøget på Kongensgade begav selskabet sig til Kulturhuset i Skolegade, hvor Flemming Berendt viste lysbilleder og fortalte mere om den store lokale personlighed, som blev født i Huseby i 1844 og døde i Nellerød i 1935.

Mange af deltagerne kunne supplere med andre detaljer om den kendte kamerakonstruktør, som har efterladt sig mange spor i lokalsamfundet.

Redaktøren kunne også fortælle, at Jens Poul Andersen fremstillede et stort antal kameraer, et af verdens første filmkameraer til 35mm film. Dette indebar, at Danmark var det land i verden udenfor Frankrig som havde flest optagelser med levende billeder. De fleste genfundne kameraer kan ses på Danmarks Fotomuseum i Herning.

● Bymuseet Kongensgade i Helsingø

I baggrunden ses håndbyggede trækasser

MØDERÆKKEN

19/1 - (28/1 Middelfart) 16/2 - 15/3
Østerbrohuset - Århusgade 103, København Ø.

Torsdag 19. januar

Lieven Gevaert, (1898-1935)

Hans Elfelt Bonnesen var ansat hos Gevaert i 36 år og er aftenens foredragsholder. Historien handler om en 20-årig belgier, som konstruerede en kontinuerlig gydemaskine til fotopapir. Det udviklede sig til et firma med 12.000 ansatte. Lieven Gevaert's fotofirma beskæftigede sig i realiteten med noget, som almindelige fotograferende slet ikke forstod. Det blev en forrygende succes. Den senere fusion med Agfa fik folk til at begå selvmord. Hør hvordan det siden endte, når man ikke tager sig i agt for den digitale magt. Hør om Christian den 4, Leonora Christine, Corfitz Ulfeldt og Antwerpen
Aftenen slutter med 'skrot' i bunker!

Torsdag 16. februar

Ricoh Compagny, Ltd.

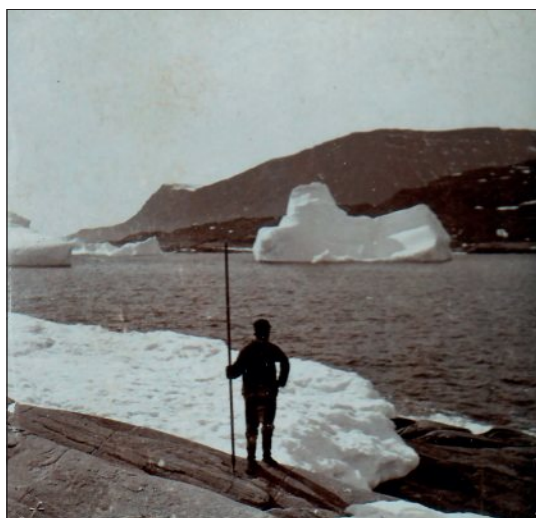
Trekvart århundrede med innovativ kamera-produktion. Klaus-Eckard Riess vil causerer med mange billeder over Ricoh's historie og sin egen beskedne medvirken.
'Skrot' er altid på programmet!

Torsdag 15. marts

Grønlandsbilleder

Som fotograf hos Geodætisk Institut har Jacob Lautrup oplevet fotografiske motiver på steder hvor ingen mennesker før har sat deres ben. Billedserien har været vist tidligere i DFS, men nu er nye billeder kommet til. En enestående oplevelse som få har set i deres liv.
'Skrotbordet' er ikke smeltet ned!

Nye medlemmer

Miki Lund Jensen
Lundevangshusene 46, 1.tv.,
2630 Tåstrup.

Anders Borg
Åglimt 57, Mogenstrup,
7800 Skive

Poul Nilsson
Lundtoftegade 48, 1.th.
2200 København

Rettelse af husnummer:

Club Niépce Lumière
Gérard Banelier
25, avenue de Verdun
69130 Ecully
France.

**Generalforsamling i Middelfart
21. april 2012.**

Jyllandsmøde

Lørdag 28. januar
Østergades Forsamlingshus
Østergade 33
5500 Middelfart

Loppemarked, foredrag og 'skrotsalg'

09:30 Lokalet åbnes
10:00 Loppemarkedet begynder
11:30 Frokostpause, som tidligere,
kan købes til rimelig pris
13:00 Foredrag:

Kamerawerk Gebr. Wirgin og Edixa

Klaus-Eckard Riess fortæller og illustrerer Wirgin brødrenes Edixa-historie krydret med nogle personlige oplevelser

14:15 'Skrotsalg'

Som sædvanligt afsluttes der med et overdådigt 'skrotsalg' uden salær, så ryd op i skabene og tag 'skrottet' med.

Stereoskopklubben

Efter mødets afslutning ca. kl. 15:30 indbyder Stereoskopklubben medlemmer af DFS til at overvære 3D filmen 'Middelfart i Gennemsnit' på Middelfart Museum (55 minutter). Filmen indeholder en serie af Peter Lorentz Fangel's stereoskopbilleder fra byen.

Søren Hertz vil guide os de ca. 10 minutter til Middelfart Museum. Der vil tillige blive fremvist interessant billedmateriale.

Vel mødt!

Nærmere information om filmen:

<http://www.kulturarv.dk/presse-nyt/nyhed/artikel/museum-i-filmsarbejde-om-middelfart-og-middelmaadighed/>

[http://](http://www.europeanfilmacademy.orgwww.cphdox.dk/dfilm.lasso?ser=1597&s=2011112)

www.europeanfilmacademy.orgwww.cphdox.dk/dfilm.lasso?ser=1597&s=2011112

5 stereoskopiske billeder optaget af Peter Lorentz Fangel. Registranten DFS

Goecker

Professional imaging
Hejrevej 37
2400 København NV
www.goecker.dk

NJAL FOTO

Njalsgade 22. Tlf.: 3254-5590
www.njalfoto.dk

NIVÅ FOTO

Nivå Center 88
2990 Nivå
Tlf.: 4914-1804

NORTHERN LIGHT GALLERY

Køb & salg: Fotografier 1839-2010
Salg af: Opbevaringsmaterialer og fotobøger.
Åkandevvej 5, 2700 Brønshøj.
www.nlg.dk Adaneman@nlg.dk
Tlf.: 3860-5942

Fotohistorisk Museum

40 78 85 03

Tværgade 4, 6534 Agerskov

www.fotohistoriskmuseum.dk

Anvisningssalgslisten til torsdag, d. 01.12.11 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postopkrævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Kommissionsbud modtages indtil 2 døgn før anvisningssalget.

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	4 stk. lysmålere: Weston Master II og V, Lunasix og Soligor CdS			
2	Leica-Meter MC			
3	Heydes Aktino Photo-Meter		300	
4	Actino Exponeringsmeter (i sekunder og minutter)		300	
5	4 stk. Petit-kamera			
6	Medalje (Dansk Fotografisk Amatørklub 1918)			
7	Amerikansk daguerreotypi (8x9 cm.), pige			
8	Amerikansk daguerreotypi (8x9 cm.), mand			
9	Leif Hammelev: Bogen 1864 stereoskopbilleder			
10	B. Ochsner: Fotografier af H.C. Andersen, 1957			
11	24 stk. visitkortbilleder			
12	3 stk. franske stereoskopbilleder			
13	Olympus OM-G, m. Auto-S 1,8/50 + Auto-S Zoom 35-70 + flash + polfilter	A		
14	Olympus OM 10, m. Auto-S 1,8/50 og taske (som nyt)			
15	Minolta XE-1, m. MC Rokkor 1,7 og taske (fin stand)			
16	Tagprisme-kikkert 8x56, gummiarmeret			
17	Minolta Maxxum 3xi, m. AF zoom 100-200 (fin stand)			
18	Nikkormat FTN, m. Nikkor-H Auto 2/50 (OK stand)			
19	Tamron Tele Zoom Makro 80-210 (til Contax) (fin stand)			
20	Optik: Meyer-Görlitz Orestegor 4/200 (Exa bajonet)			
21	Fotima Reflex, (bakelit)			
22	Konica Auto Reflex (sort), m. Hexanon 1,7			
23	Voigtländer Vito CLR, m. Color Skopar 2,8/50, org. æske m.m.			
24	Voigtländer Bessamatic, m. Color Skopar 2,8/50 (flot stand)			
25	Angulon 6,8/50 monteret på træplade.			
26	Voigtländer Proximeter I (93/297) i org. læderetui			
27	Voigtländer Proximeter II (93/297) i org. læderetui			
28	Pathé Baby, m. Tellor 3,5 + lædertaske			
29	Nikon EM (ubrugt), m. Vivitar 28mm, Cosina 75-300, Kenloch 35-70, -alt i alu-kuffert			
30	Stor samling Chromoplast stereobilleder			
31	Diverse udenlandske stereobilleder			
32	Diverse udenlandske stereobilleder			
33	Visitkortbillede: Kvinde med stereoskop (London Stereoscopic ..)			
34	Stereobillede (m. reklame for Holmes Stereoscope på reversen)			
35	Ferrier & Soulier: 4 stk. Glas-stereobilleder (ét defekt), engelske slotte			
36	10 stk. diverse glas-stereobilleder			
37	7 stk. diverse glas-stereobilleder			
38	En samling glaspladenegativer, nøgen kvinde m.m.			
39	2 stk. stereo: Ballonopstigning (Paris?) + luftfoto (Constantinopel)			
40	Michel Auer: Collection & Catalogue + prisliste			
41	Nikon FM2, m. Zoom Nikkor 35-105mm		350	
42	Nikon Speed Light SB22		200	
43	Leica Ilif (668xxx), m. Elmar 3,5/50 og BT			
44	Leitz Summaron 3,5/50, m. dæksler samt UV- og gul-filter			
45	Leitz universalsøger 3,5-13,5cm (VIOOH)			
46	Leitz Hilfsgerät (BELUN) til 1:1 foto, i org æske			
47	Bog: „Leica Manual“, samt div. Leica brochurer			
48	Minox B, m. etui og kæde			

Anvisningssalgslisten til torsdag, d. 01.12.11 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene**

tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Kommissionsbud modtages indtil 2 døgn før anvisningssalget.

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
49	Horizont panoramakamera, m. søger, håndgreb og BT			
50	Graflex 1A, m. Zeiss Kodak Anastigmat f:6,3. (lukker hænger) + taske			
51	Canon Dial 35, m. etui			
52	Hasselblad-taske			
53	Hasselblad 500C, m. Planar 2,8/80 og magasin 12 (6x6)			
54	Hasselblad magasin 16 (4,5x6)			
55	Hasselblad Meter Prism Finder			
56	Sonnar 4/150 til Hasselblad (m. etui + modlysblænde)			
57	Sonnar 5,6/250 til Hasselblad			
58	Hasselblad Professional Lens Shade			
59	Hasselblad mellemring 55			
60	Bolex 16mm kamera, m. 3 objektiver + zoom 22-66mm, taske m.m.			
61	Zorki-4, m. Jupiter-8 (2/50)			
62	Kodak Vest Pocket Model B			
63	Minolta-16MG, m. etui, brugsanvisning, filtre og blitz			
64	Minolta-16QT, m. etui			
65	Mikroskop: Hertel & Reuss, Kassel, m. 3 optikker, 3 okularer + org. trækasse (flot)			
66	Olympus "Digital Color Printer type Camedia P330E". (Sublimprinter).			
67	Digital fotoramme, 7", med alt tilbehør. Ny.	A		
68	Bog: In Our Time. Flot bog om Magnum fotogruppen.	A/B		
69	Omag lommemikroskop med lys. Med Etui.	A/B		
70	Ultima ringflash til batteri og net, i taske. I orden.	B	100	
71	Canon Scanner D 1250 U2. Som ny.	A		
72	Minikikkert, Navy 6x15, i etui	A/B		
73	Zeiss Nettar 516 (4,5x6). Lukker skal renses	C		
74	Zeiss Contessa Nettel 9x12, m. Tessar 4.5/15 cm. Fungerer. Brugspræget.	C	200	
75	Gammelt rullefilmsmagasin til 10 cm bred rullefilm, mærket Nettel. Pænt.	B/C		
76	Gammelt magasin-kamera 9x12, "Amateur, Bredgade 63 Kjøbenhavn". Virker. Flot.	B	150	
77	Exakta Varex Ila rund præget front, m. Zeiss Tessar 2,8/50 (alu)		350	
78	Exa I m. Meritar 2,9/50		150	
79	Samling Leica/Leitz brochurer			
80	Leica R Handbuch, Leica Magic Moments og Das Leicaflex Buch			
81	Zeiss Compendium East and West – 1940-1972 og Contax katalog 1938 (reprint)			
82	Edixa Reflex m. Westanar 2,8/50 tidlig model med udvendig udløserarm		200	
83	Voigt: Edixa-Buch, samling Edixa-Post samt Gabler: Novoflex			
84	Teicher: Handbuch der Fototechnik, 1986, 830 sider			
85	Exakta Varex VX m. Zeiss Tessar 2,8/50 (alu) og prismesøger		400	
86	Nikkormat FTN u. obj.			
87	Rollei P-11 projektor, m. Vario Heidosmat 3,5/110-160, i kuffert. Lampe defekt			
88	Zeiss Ikon Nettar 515/2, m. Nettar Anastigmat 4,5/11cm. og BT			
89	2 kameraer: Agfa Billy I, m. Agnar 6,3/105, samt Agfa Cadet A-8			
90	Zeiss Ikon Icarette (6x9), m. Novar-Anastigmat 6,3/10,5cm. og BT			
91	Halina AI (TLR-kamera)			
92	Diverse lysmålere, bl.a. Weston Master			
93	Bøger om Rolleiflex og Contax			
94	Diverse fotobøger, Umstætter, Blue Book m.m.			
95	Kodak Retina I, (type 141), m. Ektar 3,5/5cm.			
96	Edixa Reflex, m. Iscolor 2,8/50	B/C		

BESTYRELSE & REDAKTION

Formand:

Svenn Hugo
Orebyvej 27.
4990 Sakskøbing.
Tlf: 5470-5595
Vildmanden@email.dk

Næstformand &

Anvisningssalgsleder:

Leif Germann Jensen
Stationsvej 22,
2640 Hedehusene.
Tlf: 3321-4367 (mellem kl. 10-11)
Leif.gj@webspeed.dk

Redaktør:

Flemming Berendt
Krogholmgårdsvej 29,
2950 Vedbæk.
Tlf: 4589-2496
dfs@post.tele.dk
www.objektiv.dk

Kasserer:

John C. Mikkelsen
Kystvejen 42,
5466 Asperup
Tlf: 6448-1021
jcm.mik@gmail.com
Giro konto nr. 150 6447
SWIFT-BIC: DABADKDK
IBAN: DK35 300000015064 47

Bestyrelsesmedlem:

Allan Bunton
Vanløse Allé 70, II. tv.
2750 Vanløse.
Tlf: 3871-0091

Møder vest for Storebælt:

Svend Erik Jeppesen
Arnakvej 74,
8270 Højbjerg.
Tlf: 6150-2124
sej8270@yahoo.dk

Webmaster:

Leif Johansen
H.C. Andersensvej 7,
6100 Haderslev.
Tlf.: 7452-6038
leif@dagnyleif-johansen.dk

Økonomi & adresseændring:

Kontingent: Danmark kr. 350,- Norden og øvrige
Europa kr. 375,-
Medlemsperiode: 1. januar til 31. december.
Girokort fremsendes i december.
Indmeldelse pr. 1/10-31/12 kr. 85,-
Objektiv udsendes i april/september/december + te-
manummer.

Anvisningssalgsbetingelser:

Tilmelding af fotografika pr. post eller E-post senest
1. marts, 1. august og 1. november.
Henvendelse: Leif Germann Jensen, Stationsvej 22,
2640 Hedehusene
Tlf.: 3321 4367 (mellem 10-11).
Medlemmer kan fremsende BUD pr. tlf. brev eller E-
-post Leif.gj@webspeed.dk
Medlemskab af DFS er obligatorisk for deltagelse i
anvisningssalg. Sælger og køber betaler hver 12,5%
i salær til DFS.

Møder i København & Middelfart

I København: Den 3. torsdag i månederne september-marts kl: 19:30
Østerbrohuset Århusgade 103. København Ø.

I Middelfart : Østergades Forsamlingshus. Østerbrogade 33.
Møder: Møder i april, oktober og januar.

Anvisningssalg afholdes ved generalforsamlingen i Middelfart i april,
samt vest for Storebælt i september/oktober.
Desuden i København i oktober og december.
Loppemarkeder afholdes i januar/februar samt samt april og oktober.

DFS hjemmeside:

www.objektiv.dk
Indholdsfortegnelse for Objektiv indtil nr.115: www.objektiv.dk/
objektiv/objall.htm
Database over alle artikler i Objektiv:
www.objektiv.dk/objektiv/startbase.php

Æresmedlemmer:

Flemming Berendt
John Philipp
Kurt Petersen

Følgende har bidraget med materiale og andet:

Danmarks Fotomuseum, Hans-Verner Neumann, og Flemming Berendt
(arkiv)..

Redaktionen gør opmærksom på at skribenter til artikler IKKE er an-
svarlige for fejlfortolkninger og oplysninger der hidrører fra dokumen-
ter, artikler eller bøger. Indsendt materiale er underlagt bladets layout.

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivel-
se af skriftet, samt dele deraf, er KUN tilladt efter skriftlig tilladelse fra
Dansk Fotohistorisk Selskab. No part of this publication may be repro-
duced in any form without permission in writing from DFS.
Copyright 2012. ISBN 0107-6329.

Tryk: Strandbygaard Grafik A/S.
Trykkerivej 2. 6900 Skjern.

Glædelig jul

PHOTOGRAFICA

SKINDERGADE 41 · 1159 KØBENHAVN K · TEL. 33 14 12 15 · WWW.PHOTOGRAFICA.COM

